

ONG's

Per conèixer i entendre l'escena internacional és imprescindible clarificar els distints actors que la integren. Fins avui dia, el nucli central de l' statu quo internacional són els estats. L'Estat actor fonamental per excel·lència, té una importància desigual segons les seves característiques internes. Per aquests motius es pot parlar de les "superpotències": els EUA i la Unió Soviètica. Els dos tenen un bon nombre de Km², un nombre considerable d'habitants, uns recursos econòmics i industrials més que significatius i també un potencial militar clar. En un altre nivell hi hauria els Estats intermitjos i sota aquesta fórmula es podria catalogar tants nivells com es volgués fins arribar al microestat més evident. El terme Estat és ampli, i no sempre es pot quantificar amb paràmetres quantificables. El cas de la Xina, i a Índia en són un exemple. El territori és gran i el nombre d'habitants també, però els manca la capacitat econòmica.

Altres actors que marquen la vida internacional són els grups de pressió com l'exèrcit o la religió; les organitzacions econòmiques transnacionals i les organitzacions internacionals.

Les Organitzacions Intergovernamentals (OIG) i les Organitzacions no Governamentals (ONG) cada dia que passa tenen més ressò. Les primeres, han crescut arran de la Segona Guerra Mundial i la seva transcendència ha estat molt significativa. L'ONU, una organització que abasta gairebé tots els països del món juga un paper estel·lar a l'hora de coordinar programes i dissipar tensions interestatals. És notable subratllar la labor mitjancera entre distints països o zones de remarcables influències antagoniques per tal de participar en un procés que porti més ràpidament a la pau. És el cas de la guerra Iran-Iraq, el cas de l'Afganistan, el del cas sud-africà, el de la normalització de la Rasd, etc. i d'altres conflictes.

Tot i la bona voluntat de la major part de les OIG, cal dir que el resultat o èxits de les gestions passa pel grau de tensió internacionals, mesurat pel termòmetre del diàleg directe

o indirecte dels dos grans. Cal recordar que les converses primer i la firma després de reducció d'armament, portades a terme per Reagan i Gorbatxev a finals del 1987 han contribuït en bona part a la pacificació d'alguns indrets colpejats per la violència.

Les Organitzacions no governamentals (ONG) són les més esteses arreu del món. Les ONG es componen de persones particulars, grups, entitats o fundacions que no constitueixen governs nacionals. No són d'ànim lucratiu, la qual cosa no vol dir que no sigui fonamental una bona gerència i administració per tal de fer una gestió eficaç.

Josep Ribera, director del CIDOB i també d'aquesta publicació, ha estat nomenat recentment president de la Coordinadora Nacional d'Organitzacions no Governamentals de l'Estat espanyol. La coordinadora està formada per més de 55 ONG. L'estudi, el debat, l'anàlisi, la sensibilització per temes socials, de cooperació internacional, les relacions amb Llatinoamèrica, són els camps preferits d'aquestes associacions.

La societat espanyola està cada dia més sensibilitzada per la cooperació internacional al desenvolupament. La prova és que les ONG augmenten de nombre i les ja existents incrementen els socis o col·laboradors. La participació de la societat en la solidaritat internacional es fa molt difícil si no és a través d'aquestes organitzacions. S'està demostrant que per desenvolupar un programa d'acció de cooperació o un altre àmbit, a més de bones intencions fa falta una infraestructura mínima i uns recursos econòmics. Per això, cal que les ONG tinguin una relació cordial amb el govern. Les organitzacions internacionals són un actor viu, que camina amb força cap al futur, unes vegades paral·lels als governs dels Estats, d'altres difereixen en certes matisacions; tot i així, les discrepàncies constructives alhora són necessàries per donar solucions a alguns problemes reals de la societat.

CIDOB

El Fons Documental del CIDOB està compost per publicacions periòdiques, llibres, documents i documents d'Organismes Internacionals.

El catàleg que publiquem relaciona les publicacions periòdiques que estan a disposició del públic, l'organisme al qual pertanyen —en cas que n'hi hagi— i des de quan es reben. A més s'indiquen els anys de la col·lecció dels quals disposem.

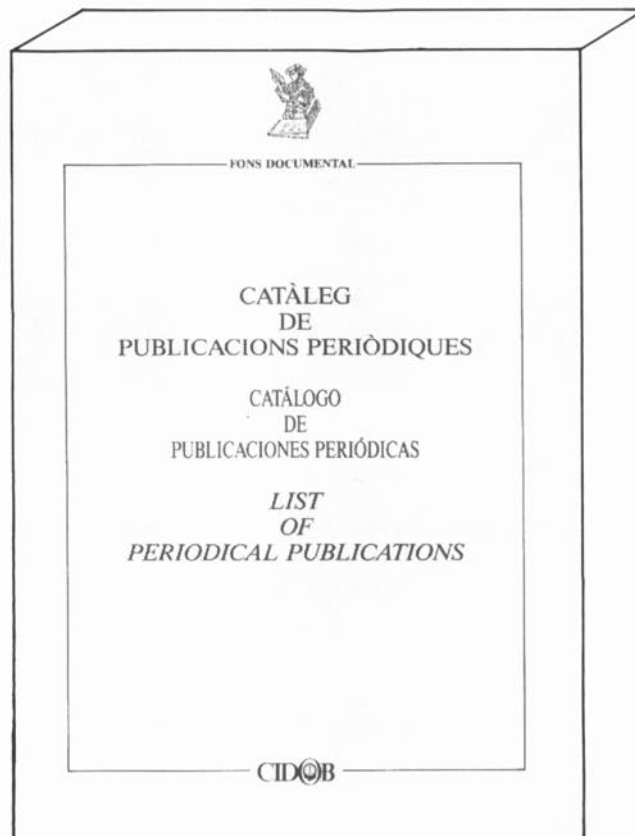
El catàleg inclou un índex toponímic, índex temàtic i índex CIDOB-Centre d'Estudis. En aquests darrers es relacionen les publicacions periòdiques relatives a les àrees de treball específiques del nostre Centre d'Estudis.

La Base de Dades que conté el catàleg és molt més àmplia que la versió abreujada que apareix aquí. Si hom desitja més informació sobre els fons del CIDOB cal posar-se en contacte amb l'àrea de Documentació.

Totes les publicacions periòdiques es troben a disposició dels interessats a la Biblioteca del Centre. La Biblioteca està oberta a tot tipus de públic i no existeix el servei de préstec. Hi ha servei de fotocòpies.

INDEX

BLOC DESCRIPTIU	
Publicacions periòdiques per ordre alfabètic	1
Publicacions periòdiques per ordre de país de publicació	83
BLOC ANALÍTIC	
Índex toponímic per zones i regions	105
Àfrica	105
Amèrica	106
Àsia	110
Europa	111
Oceania	114
Orient Mig/Món Arab	115
Índex temàtic segons el llistat de matèries	116
Economia	116
Política	121
Sociologia/Demografia	128
Cultura i Societat	130
Ecologia i Geografia	132
Bibliografies i Documentació	133
CLASSIFICACIÓ DELS TÍTOLS CORRESPONENTS A LES ÀREES DE TREBALL PRIORITÀRIES DEL CIDOB	
Àfrica	134
Amèrica Llatina	135
Països de l'Est	139
Pau i Conflictes	140
INFORMACIÓ SOBRE EL CIDOB	
Per poder saber més sobre el CIDOB	142

COOPERACIÓ INTERNACIONAL JUVENIL

Visita a Barcelona d'un grup de joves xilens per a conèixer la realitat associativa juvenil de la ciutat.

En la nostra revista del proppassat mes de novembre, us vam presentar el Projecte de "Cooperació Internacional Juvenil" que d'entre altres objectius, pretén desenvolupar intercanvis juvenils amb joves llatinoamericans.

El primer d'aquests intercanvis s'han materialitzat el passat mes de febrer amb la visita a la nostra ciutat de cinc joves, quatre nois i una noia procedents dels moviments de base poblacional de diferents indrets de Xile.

La noia, de la "población" d'Achupallas, Viña del Mar, és membre del col·lectiu "PEULLA" dedicat al treball de formació de les dones en aspectes tècnics i personals com a dones. Participa a la "Coordinadora Poblacional" d'organitzacions veïnals dels sectors populars.

Un dels quatre nois, també procedia d'aquesta "población", artesà d'ofici i membre de la mateixa coordinadora que l'anterior, a més de pertànyer a la "Unión Comunal Alternativa" de juntes de veïns i a l'agrupació d'organismes juvenils de la cinquena regió i al "Comando Unitario de Pobladores".

Un altre era treballador portuari de TALCAHUANO, Concepción. Membre del sindicat d'ex-treballadors de l'empresa portuària de Xile. Afiliat a la "Confederación de Trabajadores Marítimos".

Un tercer, era assistent social de VALPARAISO. Membre de la "Coordinadora del Área Social de Achupallas" pel que fa a les organitzacions juvenils, d'habitatge, de salut, de tecnologies adients per a les organitzacions comunitàries populars.

Per últim, un estudiant de 4 curs de Dret a la Universitat de Xile, de Santiago de Xile. Participa a la federació d'estudiants de la seva universitat i a la revista "Giros Universitarios" del "Instituto por el Nuevo Chile".

Al llarg dels tretze dies viscuts entre nosaltres, el grup va poder copsar la solidaritat de la joventut catalana amb els

països anomenats del Sud, a través de la reunió amb les diferents ONG de Barcelona per a tractar el tema de la cooperació internacional des dels dos punts de vista, experiència que va ser molt rica en contrastos.

A través dels contactes amb les diferents associacions que els van rebre, es va intentar trametre com s'organitza la joventut catalana per trobar sortides al seu futur professional i laboral. Quina és l'oferta per a infants i adolescents per desenvolupar creativament el seu lleure. Quines mesures s'han posat en marxa per intentar resoldre els problemes de la joventut amb adicció a les drogues. Com els homosexuals reivindiquen el dret a un altre model de sexualitat. Les polítiques de les Administracions en temes de joventut i els serveis d'informació als joves.

Abans de marxar, el grup va presentar al CIDOB un projecte dirigit al col·lectiu "PEULLA" d'Achupallas que està pendent d'estudi. Aquest projecte, contempla entre d'altres objectius, organitzar un parvulari per a 50 nens i nenes del sector que permeti a les mares poder dedicar un temps a la seva pròpia formació per tal d'augmentar les seves possibilitats d'accés al món del treball.

Van ser allotjats en domicilis particulars perquè tant ells com l'organització, consideraven que això afavoria molt més la confrontació de coneixements que comporta un intercanvi.

Els qui vam tenir l'oportunitat de restar al seu costat durant la seva estada, vam poder obtenir elements de reflexió de primera mà per reafirmar una vegada més, que els canvis socials es gesten en els moviments de base.

Des d'aquestes ratlles, els desitgem sort en la seva lluita i coratge per no deixar-se enredar pels mecanismes de poder establerts. ■

Conxita Comamala i Espona
Responsable de l'organització

LA NOSTRA COOPERACIÓ AMB XILE

En sis mesos (de setembre de 1988 a febrer de 1989) hem recollit 524.141 ptes i hem sabut d'amics que directament han enviat unes 200.000 ptes per al projecte. Des del desembre s'han fet subscriptores 6 persones amb una quantitat trimestral o anual.

Hem enviat ja per al projecte 400.000 ptes i també s'ha ajudat amb unes 150.000 ptes un nou projecte de Valparaíso per a un centre de serveis culturals i borsa de treball que té per responsable Iliana Vidal.

Per a aquests dos projectes i d'altres tres presentats a CIDOB, volem demanar aviat cofinançament. Tenim ja preparada la documentació, conjuntament elaborada amb els mateixos protagonistes de Xile i amb l'ajuda de la Fundación Solidaria trabajo para un hermano de Santiago de Xile. Ignasi Pujades, en el seu viatge a Xile per les festes de Nadal, va tractar també amb els interessats sobre aquests projectes. Igualment, els cinc joves xilens que han passat tres setmanes a Barcelona dins del programa d'intercanvis de cooperació juvenil organitzat per l'Ajuntament de Barcelona, han tractat també sobre aquests projectes i han celebrat una reunió amb el nostre grup. Alguns d'aquests joves estan implicats en els projectes.

Doris Tello, responsable del projecte de CESCAL a Quilpué, ens va manifestar en una carta: "Estamos trabajando con más entusiasmo para el próximo año. Nos juntamos 23 compañeros que vinieron de Valparaíso y de Viña del Mar para unas jornadas sobre formación de talleres, y estuvo muy bueno. Pero el trabajo de CESCAL no nos apartó de nuestro objetivo de este año en lo político: decirle NO a Pinochet".

Rodrigo Calcagni de la Fundación Solidaria trabajo para un hermano, que supervisa els projectes, ens diu en la seva carta de finals de febrer que: "CESCAL es un grupo humano que tiene mucha vitalidad y arraigo en su comunidad. Hay un grupo de varias mujeres comprometidas que trabajan duro. Hace poco que han recibido un curso de capacitación del PET (programa de economía de trabajo). Creemos que podran llevar adelante de muy buena forma la iniciativa que han proyectado".

Ara que hem començat aquesta cooperació, confien en la nostra continuïtat i col·laboració. ■

Grup de solidaritat amb Xile

A CIDOB volem dedicar-nos a la formació de grups de solidaritat amb Xile i amb d'altres pobles d'Amèrica i de l'Àfrica. Grups d'intercanvi i relació, grups que tinguin eficàcia també en el moment que calgui una cooperació de recursos econòmics, humans, culturals, tècnics.

La suma de moltes persones en la col·laboració als nostres primers projectes, com aquest de Quilpué, ens donarà representativitat i la seguretat que estem responent a una voluntat de solidaritat internacional present en el nostre poble. I a la vegada ens farà més eficaços, perquè ens facilitarà l'accés a les fonts importants de cofinançament que existeixen en la Comunitat Europea, i en la Secretaria de l'Estat espanyol per a la cooperació.

Et demanem per això que t'uneixis a nosaltres i convidis altres persones i grups a fer-ho.

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

UN LLIBRE QUE CAL LLEGIR

NORD-SUD: diagnòstic i perspectives.
Fundació Jaume Bofill, Edicions de La Magrana,
223 pàgs., Barcelona 1988

Fruit de la Campanya de la primavera de 1988, promoguda pel Consell d'Europa, sobre la interdependència i la solidaritat Nord-Sud, es publica aquest llibre. En dotze capítols, dotze professors catalans ens ofereixen les seves aportacions, ben actualitzades, al diagnòstic i a les perspectives de la relació Nord-Sud.

Josep Maria Vidal Villa mostra com el subdesenvolupament del Tercer Món és l'altra cara del desenvolupament del Primer i Segon Món. L'expansió del capitalisme internacional genera unes fortes relacions de dominació en el sentit centre-perifèria. Per això, sense canvis estructurals profunds, els pobres continuaran sent pobres i els rics, rics.

Joaquim Novella recorda l'aprovació per l'Assemblea de les Nacions Unides el 1974, a proposta d'Algèria, en nom dels països pobres, d'un nou ordre econòmic internacional (NOEI). Els resultats fins ara són decebedors, amb les limitacions de les ajudes oficials al desenvolupament i la subordinació de les economies del Tercer Món. Hauria de sorgir un desenvolupament popular i nacionalista.

Miren Etxezarreta se centra en el problema fonamental de la producció agrària i els canvis tan grans que s'han donat, el paper cada cop més important de les empreses agroalimentàries transnacionals. Això ha portat mals resultats per als pobles del Tercer Món.

Xavier Martínez Peinado tracta dels nous països industrials, sobretot asiàtics, com han crescut a través de la planificació, la política proteccionista, la tutela econòmic-militar d'Amèrica del Nord i unes taxes d'explotació extraordinàries. L'autor creu que més aviat s'hauria de parlar de nous barris obrers mundials que de nous països industrials.

Benjami Bastida Vila al·ludeix també a que les indústries d'aquests països solen ser filials o quasi d'empreses transnacionals. S'estén en el tractament del neoproteccionisme dels països centrals, amagat en documents amb paraules de favor al Tercer Món. És una mostra de la misèria i la insolidaritat amb què les forces més dominants estableixen les relacions internacionals al seu profit.

Pere Talavera Demiz tracta de la crisi econòmica profunda d'Amèrica Llatina ara i com les polítiques d'ajustament dissenyades pel Fons Monetari Internacional són dramàtiques per a la regió. Caldria un gir radical. Lluís de Sebastian comenta el problema crucial del deute exterior a Amèrica Llatina i la urgència de trobar-hi solucions per part dels governs i la banca.

Francesc Borràs presenta la relació entre el desarmament i el desenvolupament, la necessitat de reconvertir els diversos aspectes del sector militar (finances, recursos humans, producció industrial).

Hi ha molts punts de coincidència en els diversos autors: l'anàlisi de les causes, les observacions a la relació dels últims decennis entre Nord i Sud, les poques esperances que s'hi veuen, però a la vegada la necessitat de lluitar en molts camps, nivells i formes per a millorar la relació. Dóna goig que les persones expertes de Catalunya en aquests temes internacionals tinguin una visió actual, oberta i profunda. I que el seu acord fonamental ens ofereixi un suport teòric prou consistent perquè l'educació al desenvolupament i la cooperació internacional puguin brillar amb força pròpia en la nostra societat.

Joan Gomis defineix tota aquesta problemàtica com el primer problema del nostre temps, en la seva "introducció sobre les actituds". És el primer problema del món d'avui, però no rep l'atenció que mereix. Se'n parla amb frases favorables i de solidaritat, però no ocupa el lloc que li pertoca en els pressupostos ni en els esforços públics i privats, ni entre els àmbits professionals, els corrents ideològics i els sectors socials del nostre país. L'autor creu interessant la presentació de la cooperació com una necessitat racional i no només, com ja és costum, com una obligació ètica i ens convoca a la cooperació i a la reforma a la vegada, lluny de tota beneficència justificadora. Que hem de treballar contra les causes i els efectes a la vegada del mal ordre internacional, que s'ha de transformar i canviar tant el Sud, com el Nord a la vegada.

Carles A. Gasòliba ens comenta el que ara es fa de cooperació en la Comunitat Europea. Els acords contrac-

tuals amb grups de països; el conveni de Lomé amb 66 països d'Àfrica, del Carib i del Pacífic, els anomenats països ACP, els acords amb Magrib (Marroc, Tunísia, Algèria) els acords amb el Machreck (Egipte, Líban, Jordània, Síria).

I d'altres accions com: preferències generalitzades per Amèrica Llatina i Àsia, mecanismes de compensació, ajudes d'urgència, cofinançaments amb ONGS... La valoració és positiva i cal mantenir els esforços i ampliar-los més perquè ho requereix la situació actual.

Francesc Granell resumeix la història i l'evolució de la cooperació a Espanya. Descriu els agents de la cooperació de caràcter governamental, de les ONGS, de les empreses, bancs i enginyeria, de caràcter comercial, els crèdits a governs els darrers anys, la contribució als organismes multilaterals. L'autor opina que l'ingrés a la Comunitat Europea contribuirà a reduir la notable distància que ara hi ha entre Espanya i els altres països d'Europa. Espanya no arriba a un terç de la mitjana general europea en l'aportació de recursos.

Arcadi Oliveres estudia Catalunya en la relació i la cooperació amb els països del Tercer Món. Malgrat les dificultats d'informació econòmica i estadística, en no ser Catalunya un estat, l'autor ofereix unes dades comparatives interessants entre el Tercer Món, Catalunya, Espanya i la Comunitat Europea. D'aquestes dades conclou que Catalunya pertany al grup de països rics del món i que per tant té un deure de solidaritat amb els països pobres, imperatiu de justícia i condició de progrés comú ja que el desequilibri entre Nord i Sud és un obstacle per a la pau i el benestar del món. Quant a les relacions amb els pobles del Sud esmenta els lligams històrics de Catalunya amb Amèrica Llatina i Filipines, el fet de l'emigració de catalans a aquelles terres, el repatriament de capitals, les exportacions catalanes actuals, les inversions de capitals en els països del Tercer Món, la presència de persones d'aquests pobles entre nosaltres per la immigració. Sobre el moment actual de la cooperació catalana parla de tres nivells: la realitzada per les institucions religioses, la

Un llibre que cal llegir

de les organitzacions no governamentals i la de les institucions públiques, com els ajuntaments i les diputacions, el Fons català de cooperació al desenvolupament.

Malgrat això, l'autor opina que Catalunya es troba lluny d'una cooperació normalitzada: ni la consciència del problema, ni la resposta social, ni els fons públics que s'hi destinen es poden considerar satisfactoris. Les urgents necessitats dels països, la interdependència cada cop més evident i la recuperació econòmica catalana semblen ser tres factors que convergeixen en la idea que a Catalunya és arribat el moment de prendre la cooperació amb el Tercer Món com a element prioritari de l'acció política i econòmica.

Com annexos s'inclouen en el llibre les declaracions conclusives de la campanya "Catalunya solidària" i les peticions als partits que formen el Parlament de Catalunya. Els dos documents estan en la línia de les reflexions i les perspectives del llibre.

En acabar la recensió del llibre vull manifestar que el trobo molt positiu per a la cultura de la solidaritat internacional a Catalunya i que mereix una atenta i multiplicada lectura entre els nostres ciutadans. La resposta, però, més adient, tant a la Campanya com al llibre que n'és un dels fruits, seran els fets: les accions d'educació al desenvolupament, cooperació internacional i d'intercanvi cultural. Però el desafiament més ardu i difícil que el llibre i la campanya plantegen, no ens hem d'enganyar, és sobretot la transformació dels països rics perquè no dominin ni explotin comercialment, industrialment, agrícola, ecològicament, armamentísticament... sinó que visquem tots en interdependència i solidaritat. Per on bufen els vents de la nostra cultura, de la nostra política, de la nostra educació i pràctica social? ■

FIL DIRECTE AMB NICARAGUA

Creiem molt interessant extreure de la carta de Carme Badia i de Joaquim Ravella, cooperants a Nicaragua des del 1985, algunes referències i comentaris sobre l'actualitat de Nicaragua. La carta és de primers de març.

El desgast de la guerra de vuit anys, el bloqueig, la fuga de professionals (quasi bé sempre per motius estrictament econòmics), la feixuga càrrega heretada del temps de la dictadura, el fet d'haver de mantenir una guerra amb una premsa que defensa l'agressor i, per acabar, l'huracà, han deixat Nicaragua en una situació crítica.

Amb menys ajuda exterior que cap país centramericà (30% per persona i any, comparat amb el 60% d'Hondures, el 70% del Salvador i el 130% de Costa Rica), Nicaragua està vivint un 1989 dramàtic, econòmicament parlant. Només 200 o 250 milions de dòlars, segons els economistes més seriosos, podrien posar una mica d'anestèsia a aquest terrible 1989. Si no hi ha aquests milions, Nicaragua arribarà al final d'aquest any amb una economia, potser un xic més sanejada degut a les últimes mesures econòmiques però amb una població econòmicament dessagnada.

Però és clara per als niques la diferenciació entre la crisi econòmica i la situació política, almenys fins ara. Enquestes serioses donen als sandinistes un 70% de vots en les eleccions futures, encara que més de la meitat de la població no es definia clarament. Una enquesta dels partits de l'oposició, encarregada a Costa Rica i filtrada fins a nosaltres, augmentava encara l'avantatge sandinista enmig de la crisi econòmica. No sabem què pot passar en tot un any de crisi econòmica i escassetat de tot. Ignorem quin pot ser el desgast, però sens dubte que n'hi haurà.

Els avenços revolucionaris, com la reforma agrària, no tiraran endarrera tot i que s'han rebaixat les subvencions a ministeris com Sanitat i Educació que

amb l'ambició d'atendre tothom (un altre "desavantatge" sobre els altres països de la zona) no era possible seguir-lo mantenint de la manera que es feia fins ara. També s'ha reduït fortament el pressupost de Defensa i Interior... Seran milers de braços canviant els fusells per arades i un canvi psicològic fonamental. La repercussió d'això probablement no es veurà fins d'aquí vuit o nou mesos, després de les primeres collites. Aquest període intermedi serà molt i molt dur.

A la reunió d'El Salvador es va constatar, un cop més, que el problema centramericà no és Nicaragua. Els presidents centramericans es rebel·len, en privat, fins i tot els més submisos, contra la política agressiva i despòtica dels EEUU segons fonts, directes i privades, de tres d'aquests presidents. Nicaragua segueix sent el país de l'àrea amb més llibertats, més democràcia, més participació, més esperit de país, on es respecten més els drets humans, el país amb més llibertat de circulació, el país més solidari, el país més panamericà (aquest és el nacionalisme nicaragüenc), i el país més alegre i acollidor. I tot això no dit per nosaltres, enamorats d'aquesta terra. Les nostres fonts són, a part de les evidents i objectives, les opinions i impressions de les dotzenes de cooperants de l'Estat Espanyol que corren per aquests països d'Amèrica Central.

El país se n'està sortint. El més perillós, sens dubte la guerra, ha passat, encara que quedin les últimes espurnes. Entrem en una altra fase, menys sanguinària però això sí, molt més subtil, on els niques hauran de demostrar un cop més la seva talla i nosaltres la nostra solidaritat. ■

Un llibre que cal llegir

de les organitzacions no governamentals i la de les institucions públiques, com els ajuntaments i les diputacions, el Fons català de cooperació al desenvolupament.

Malgrat això, l'autor opina que Catalunya es troba lluny d'una cooperació normalitzada: ni la consciència del problema, ni la resposta social, ni els fons públics que s'hi destinen es poden considerar satisfactoris. Les urgents necessitats dels països, la interdependència cada cop més evident i la recuperació econòmica catalana semblen ser tres factors que convergeixen en la idea que a Catalunya és arribat el moment de prendre la cooperació amb el Tercer Món com a element prioritari de l'acció política i econòmica.

Com annexos s'inclouen en el llibre les declaracions conclusives de la campanya "Catalunya solidària" i les peticions als partits que formen el Parlament de Catalunya. Els dos documents estan en la línia de les reflexions i les perspectives del llibre.

En acabar la recensió del llibre vull manifestar que el trobo molt positiu per a la cultura de la solidaritat internacional a Catalunya i que mereix una atenta i multiplicada lectura entre els nostres ciutadans. La resposta, però, més adient, tant a la Campanya com al llibre que n'és un dels fruits, seran els fets: les accions d'educació al desenvolupament, cooperació internacional i d'intercanvi cultural. Però el desafiament més ardu i difícil que el llibre i la campanya plantegen, no ens hem d'enganyar, és sobretot la transformació dels països rics perquè no dominin ni explotin comercialment, industrialment, agrícola, ecològicament, armamentísticament... sinó que visquem tots en interdependència i solidaritat. Per on bufen els vents de la nostra cultura, de la nostra política, de la nostra educació i pràctica social? ■

FIL DIRECTE AMB NICARAGUA

Creiem molt interessant extreure de la carta de Carme Badia i de Joaquim Ravella, cooperants a Nicaragua des del 1985, algunes referències i comentaris sobre l'actualitat de Nicaragua. La carta és de primers de març.

El desgast de la guerra de vuit anys, el bloqueig, la fuga de professionals (quasi bé sempre per motius estrictament econòmics), la feixuga càrrega heretada del temps de la dictadura, el fet d'haver de mantenir una guerra amb una premsa que defensa l'agressor i, per acabar, l'huracà, han deixat Nicaragua en una situació crítica.

Amb menys ajuda exterior que cap país centramericà (30% per persona i any, comparat amb el 60% d'Hondures, el 70% del Salvador i el 130% de Costa Rica), Nicaragua està vivint un 1989 dramàtic, econòmicament parlant. Només 200 o 250 milions de dòlars, segons els economistes més seriosos, podrien posar una mica d'anestèsia a aquest terrible 1989. Si no hi ha aquests milions, Nicaragua arribarà al final d'aquest any amb una economia, potser un xic més sanejada degut a les últimes mesures econòmiques però amb una població econòmicament dessagnada.

Però és clara per als niques la diferenciació entre la crisi econòmica i la situació política, almenys fins ara. Enquestes serioses donen als sandinistes un 70% de vots en les eleccions futures, encara que més de la meitat de la població no es definia clarament. Una enquesta dels partits de l'oposició, encarregada a Costa Rica i filtrada fins a nosaltres, augmentava encara l'avantatge sandinista enmig de la crisi econòmica. No sabem què pot passar en tot un any de crisi econòmica i escassetat de tot. Ignorem quin pot ser el desgast, però sens dubte que n'hi haurà.

Els avenços revolucionaris, com la reforma agrària, no tiraran endarrera tot i que s'han rebaixat les subvencions a ministeris com Sanitat i Educació que

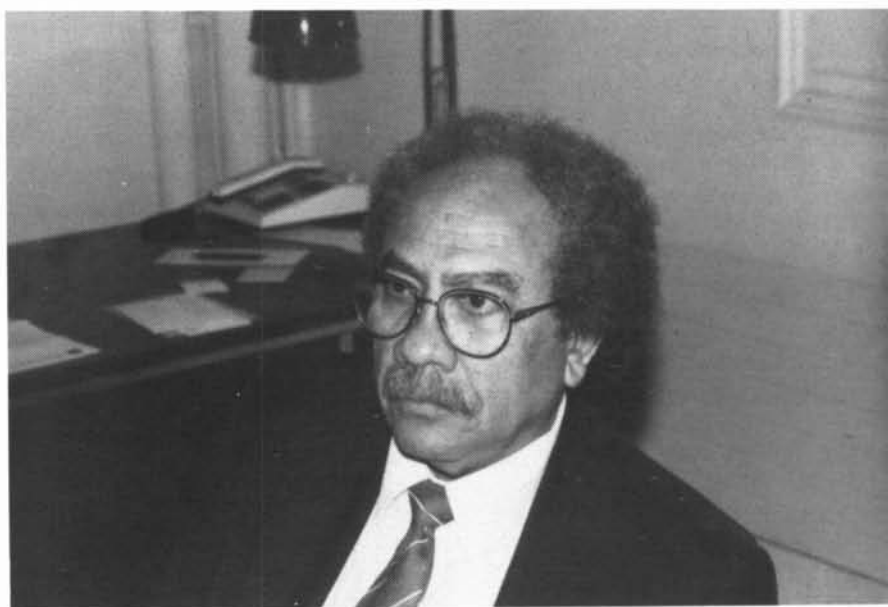
amb l'ambició d'atendre tothom (un altre "desavantatge" sobre els altres països de la zona) no era possible seguir-lo mantenint de la manera que es feia fins ara. També s'ha reduït fortament el pressupost de Defensa i Interior... Seran milers de braços canviant els fusells per arades i un canvi psicològic fonamental. La repercussió d'això probablement no es veurà fins d'aquí vuit o nou mesos, després de les primeres collites. Aquest període intermedi serà molt i molt dur.

A la reunió d'El Salvador es va constatar, un cop més, que el problema centramericà no és Nicaragua. Els presidents centramericans es rebel·len, en privat, fins i tot els més submisos, contra la política agressiva i despòtica dels EEUU segons fonts, directes i privades, de tres d'aquests presidents. Nicaragua segueix sent el país de l'àrea amb més llibertats, més democràcia, més participació, més esperit de país, on es respecten més els drets humans, el país amb més llibertat de circulació, el país més solidari, el país més panamericà (aquest és el nacionalisme nicaragüenc), i el país més alegre i acollidor. I tot això no dit per nosaltres, enamorats d'aquesta terra. Les nostres fonts són, a part de les evidents i objectives, les opinions i impressions de les dotzenes de cooperants de l'Estat Espanyol que corren per aquests països d'Amèrica Central.

El país se n'està sortint. El més perillós, sens dubte la guerra, ha passat, encara que quedin les últimes espurnes. Entrem en una altra fase, menys sanguinària però això sí, molt més subtil, on els niques hauran de demostrar un cop més la seva talla i nosaltres la nostra solidaritat. ■

Entrevista al professor Nieves

«PUERTO RICO TENDRÁ QUE SER LIBRE A PESAR DE LAS OPRESIONES DE EUA»

Professor Luis Nieves

El professor Luis Nieves Falcón és el cap de la delegació de Puerto Rico, en aquesta sessió del Tribunal dels Pobles, i el president de la «Lliga Internacional pels Drets i la Lliberació dels Pobles, Capítol Nacional de Puerto Rico». És un intel·lectual i una persona que ha fet molt per al seu país, però encara falta recórrer una certa distància per acabar amb l'imperialisme d'America del Nord tal com afirma en aquesta entrevista.

— **Cuales han sido las causas principales que han motivado la celebración en Barcelona de la sesión de Puerto Rico?**

Yo presido el capítulo nacional puertorriqueño de la liga por los derechos y la liberación de los pueblos y en 1985

le pedimos al Tribunal Permanente de los Pueblos que examinase la condición colonial de Puerto Rico. Después de tres años de estudio se decidió que se celebrase el tribunal en Barcelona y efectivamente se ha examinado todo lo concerniente a la condición colonial de Puerto Rico.

— **Podría hacer una valoración de la Sesión de Puerto Rico durante los tres días que ha durado el debate?**

— Las jornadas han sido intensas, pero llevábamos más de cinco meses trabajando. Los expertos que han participado igualmente se han preparado y estudiado los casos para poder presentarlos en Barcelona. Aquí en Barcelona, como digo, los trabajos han sido intensos pero debemos agradecer la gran labor de CIDOB y en especial de su director Josep Ribera. Por todo ello nos sentimos muy satisfechos de que todo este esfuerzo haya podido generar una sentencia favorable para Puerto Rico y condenatoria del régimen de opresión colonial que los EUA mantienen sobre mi patria.

— **¿Qué trascendencia puede tener para EUA, el resultado de la sentencia?**

— Las sentencias de este Tribunal al igual que las sentencias de la Corte Internacional de Justicia, no tienen poder coercitivo, su poder es más bien moral. En EUA hay una creciente insatisfacción con la violación por parte de los EUA de los dictámenes internacionales. Nosotros esperamos por un lado que esta sentencia ayude a desarrollar conciencia entre los sectores de opinión norteamericanos sobre el colonialismo que su país impone a Puerto Rico. Además, esta sentencia, por ser el Tribunal Permanente de los Pueblos una organización adscrita a las Naciones Unidas, será enviada a todos los países miembros incluyendo los EUA. Por todo ello esperamos nos ayude a desarrollar una opinión internacional favorable al caso de Puerto Rico.

— **El cambio en la presidencia de EUA puede variar la relación bilateral, o por lo menos, puede mostrar alguna esperanza positiva para su país?**

— Consideramos que por ser una nueva administración política haya posibilidades de lograr una apertura de discusión que esperamos culmine con la decisión de que EUA se siente con los puertorriqueños a discutir la situación final de su status. No vamos con unas grandes expectativas, pero nos parece que el hecho de que sea una nueva administración puede abrir alguna oportunidad.

— **¿Qué tipos de colonialismo ejercen los Estados Unidos de Norteamérica a su país?**

— Primero un colonialismo político. En estos momentos Puerto Rico tiene menos derechos políticos que los que tenía cuando era una colonia de España. En 1897 obtuvimos de España, después de muchas luchas, una carta que nos daba una representación efectiva, por ejemplo en las Cortes españolas. Teníamos derecho a nuestra propia moneda, nuestros propios servicios postales, hacer tratados, España no podía hacer ningún tratado que afectara a Puerto Rico sin que el mismo fuese refrendado por el parlamento puertorriqueño. Nada de eso tenemos ahora. Ahora tenemos un observador mudo en el congreso de EUA porque es una persona que no tiene voto y que sólo puede hablar si la cámara baja norteamericana por unanimidad le da permiso para que hable.

En términos culturales está siempre patente el problema de una asimilación cultural que los EUA trata de imponer a nuestro pueblo. Cuya manifestación

más clara son los esfuerzos claros para impedir el castellano, que es nuestra lengua y que ésta sea sustituida por el inglés. En Puerto Rico, el castellano estuvo vedado en el sistema primario hasta el 1948. Además, hoy, la educación pública es en castellano, pero el inglés está privilegiado, y la educación privada es en inglés.

En el aspecto económico hay una absorción total de la economía puertorriqueña por las transnacionales norteamericanas, en consecuencia no se puede desarrollar un sistema empresarial. Y finalmente los norteamericanos han hecho de Puerto Rico una base militar para cumplir sus propósitos hegemónicos de dominio sobre América latina. En 1965, salen de Puerto Rico los marines norteamericanos que derrocaron al presidente progresista Juan Bosch de la República Dominicana. La invasión de Granada se planea y se efectúa desde Puerto Rico, así que este país es utilizado no solamente como un bastión militar sino como una base de operaciones para las agresiones norteamericanas contra los hermanos países latinoamericanos.

— **¿Podemos prever una independencia de Puerto Rico a medio plazo?**

— Yo le puede decir lo siguiente: nosotros trabajamos para eso. Yo no sé si mis nietos la van a ver, yo no sé si yo la voy a ver pero yo espero que mis nietos o los hijos de mis nietos, la vean. Nuestra causa es justa y yo creo que la justicia está de nuestra parte, y creo que eventualmente Puerto Rico tendrá que ser libre a pesar de las opresiones norteamericanas. ■

Ramon Roca i Ribó

TRIBUNAL PERMANENT

TRIBUNAL PERMANENT DELS POBLES SESSIÓ PUERTO RICO

La taula del tribunal dels pobles sessió Puerto Rico a l'auditori del CIDOB

El Tribunal Permanent dels Pobles es va reunir els dies 27, 28, i 29 de gener de 1989 als locals del CIDOB, després d'haver acceptat una petició, del Comitè Executiu del Capítol Nacional de Puerto Rico de la Lliga Internacional pels Drets dels Pobles, per examinar i emetre un judici sobre la condició política, social i econòmica del seu país.

Segons la Delegació de Puerto Rico, encapçalada per Luís Nieves Falcón, president de la "Lliga Internacional pels Drets i la Lliberació dels Pobles, Capítol Nacional de Puerto Rico", les raons que els van empènyer a convocar el Tribunal i que volien que fossin estudiades per aquest, foren, entre d'altres:

1 Situació jurídic-històrica de Puerto Rico:

El "Tractat de París" (desembre de 1898, EUA-Espanya), pel que fa a Puerto Rico, és un document nul i sense valor, ja que es va fer a espatlles del poble porto-riqueny i en violació de la Constitució vigent en el país i les seves institucions autonòmiques.

Després de dos anys de govern militar (1898-1900), la dominació colonial nord-americana va estar concretada en tres lleis orgàniques aprovades pel Congrés dels EUA: Acta Foraker (1900), Acta Jones (1917) i Llei de Relacions Federals (1950).

L'Acta Foraker establia un govern civil per a Puerto Rico on el seu governador (nord-americà) i gabinet serien nomenats pel president dels EUA. Més tard, al 1917, el Congrés dels EUA aprovà l'Acta Jones que imposava als porto-riquenyos la ciutadania nord-americana tot i que la Càmera de Delegats de

Puerto Rico l'havia rebutjat el 1914. Finalment, l'estructura jurídica fou esmenada el 1950 en aprovar-se l'anomenada Llei de "Relacions Federals". Puerto Rico va rebre una major autonomia per regir la seva política interna, però el Congrés dels EUA va retenir els poders substancials que li permetien i permeten seguir controlant el territori porto-riqueny. Té poder sobre el servei militar, les tarifes i duanes, la declaració de guerra, les relacions exteriors, la moneda, el correu, l'aviació, l'espai aeri, les comunicacions externes, la ciutadania, l'emigració i la immigració, els aliats, les Corts federals i jurisdicció federal en Dret, les aigües territorials i aigües costaneres, el comerç exterior, les instal·lacions militars, la ràdio i la televisió, les lleis de salari i laborals, els tractats, l'agricultura, els ports i els aeroports, les carreteres, la seguretat social, les lleis marítimes, els minerals i les mines, el sòl i el subsòl, etc.

2. Penetració econòmica:

A partir de la invasió de 1898, el capital nord-americà va començar a penetrar en l'economia de Puerto Rico. Actualment, els inversors nord-americans controlen el 75% dels mitjans de producció. A això s'ha d'afegir l'explotació de mà d'obra barata i la dependència financera i de mercat.

Els resultats d'aquesta penetració econòmica han estat, entre altres coses, una alta taxa d'atur, un desequilibri en la balança comercial, un endeutament extern progressiu, un desnivell en el creixement rural i urbà, una inflació constant, una mala distribució de riqueses i altes taxes de descomposició so-

cial i personal.

3. Militarització:

La política militar nord-americana ha imposat el servei militar obligatori que ha portat a la pèrdua de moltes vides porto-riquenyas des de la Primera Guerra Mundial fins a la del Vietnam.

4. Repressió:

Ha estat tant ideològica com física. L'FBI, en coordinació amb la policia estatal, ha treballat en la confecció de llistes d'independentistes. Ha planificat i coordinat, amb les forces repressives del pati operatiu, des de vigilàncies electròniques fins al segrest i assassinat polític. Avui, hi ha més de 100 presoners de guerra en les presons dels EUA.

5. Penetració cultural:

Des de 1898, l'imperialisme nord-americà no ha deixat de destruir la cultura porto-riquenya, i l'idioma espanyol i ha intentat per tots els mitjans aïllar Puerto Rico de la resta d'Amèrica Llatina.

6. Altres:

Deterioració ambiental.

Esterilització massiva a través dels famosos programes federals de planificació familiar.

Tots aquests punts van ser exposats pels components de la Delegació de Puerto Rico amb l'ajut de testimonis, publicacions diverses i vídeos. I per donar una visió més real i il·lustrativa de la cultura porto-riquenya el músic i cantant tradicional Andrés Jiménez, el "Jibaro", va oferir unes quantes actuacions. A més a més, paral·lelament a la sessió del Tribunal, es portà a terme una exposició de serigrafia, als locals del CIDOB, de l'artista porto-riqueny Dennis Mario Rivera.

El Tribunal

El Tribunal d'aquesta sessió sobre Puerto Rico va estar format per diverses personalitats del món del Dret i la política internacional.

1) Richard Falk, professor de Dret Internacional, EUA.

President d'aquesta sessió del Tribunal

2) Victoria Abellán Honrubia, professora de Dret Internacional, Espanya.

3) Richard Baümlin, professor de Dret Constitucional, membre del Parlament, Suïssa.

4) Amar Bentoumi, secretari general de l'Associació Internacional de Juristes Demòcrates, Algèria.

5) Giulio Girardi, filòsof i teòleg, Itàlia.

6) Leo Matarasso, advocat, Honorable President de la Lliga Internacional pels Drets i la Lliberació dels Pobles, França.

7) George Wald, Premi Nobel de Biologia, EUA.

8) Giani Tognoni, secretari general del Tribunal, Itàlia.

Veredictes

El Tribunal Permanent dels Pobles, després d'estudiar detingudament les reclamacions dels representants del poble de Puerto Rico contra el govern dels Estats Units d'Amèrica, va arribar a la conclusió que aquests presentaven assumptes fonamentals de dret internacional i qüestions morals, i plantejaven interrogants que afectaven directament la Carta de les Nacions Unides.

Per tant, aquest Tribunal declarà:

1. Que Puerto Rico té dret a determinar lliurement la seva condició política, econòmica, social i cultural conforme a la Carta d'Alger i els principis de Dret Internacional.

2. Que la Constitució de l'Estat Lliure Associat de Puerto Rico no és una forma d'exercici del dret d'autodeterminació del Poble de Puerto Rico, per tal com confirma la dependència de les institucions de Puerto Rico de la Constitució Federal dels EUA, i quant als referèndums realitzats no es van observar les garanties exigides per a l'exercici de l'esmentat dret per les resolucions i la pràctica de les NU.

3. Que els EEUU té el deure internacional de respectar el Dret de Puerto Rico a l'autodeterminació, d'acord amb les obligacions assumides convencionalment i de forma consuetudinària.

4. Que l'actual política militar dels EUA a Puerto Rico constitueix un obstacle per a la seva lliure determinació i deteriora les condicions de pau i seguretat de la zona.

En conseqüència:

Insta el govern dels EEUU

1. A propiciar, per tots els mitjans polítics, econòmics i administratius al seu abast, les condicions per a l'exercici ple de l'autodeterminació; i especialment:

a) reconeixi l'estat de presoners polítics als porto-riquenys empresonats per la seva militància en favor de la independència i concedeixi una amnistia general a tots els porto-riquenys actualment empresonats per la seva lluita contra el colonialisme.

b) renunciï als poders que el Congrés dels EUA té per esmenar i aprovar les decisions dels òrgans representatius i de govern de Puerto Rico.

c) transfereixi totalment qualsevol poder del Congrés o del govern dels EUA sobre Puerto Rico, a un òrgan deliberatiu amb caràcter constituent, integrat per representants de totes les forces polítiques i socials de Puerto Rico en igualtat de condicions d'elecció.

d) negociï aquestes mesures, com estatut transitori de la condició jurídicopolítica de Puerto Rico, fins que s'exerceixi efectivament el dret de lliure determinació.

e) garanteixi que les forces militars dels EUA a Puerto Rico no interferiran directament ni indirecta en el procés de lliure determinació.

2. A acceptar que les condicions i el procés d'autodeterminació siguin verificades i controlat per les Nacions Unides.

3. A modificar substancialment la seva política militar a Puerto Rico, i de forma específica:

a) eliminació en el territori de Puerto Rico del tràfic i emmagatzament d'armes nuclears, als efectes de la seva integració com a zona desnuclearitzada en el marc del Tractat de Tlatelolco.

b) desmilitarització del territori de Puerto Rico a fi que pugui incloure's en el context dels aranjaments regionals de negociació per al manteniment de la pau.

4. Amb independència de l'Estatut jurídic que resulti del lliure exercici del Dret d'Autodeterminació del poble de Puerto Rico, els EUA hauran de garantir que Puerto Rico pugui efectuar sense cap mena de condicionament previ o posterior, al procés de descolonització, qualsevol tipus de tractat, o participar en acords regionals tendents a la desnuclearització i desmilitarització del territori. ■

Elisabet Mañé Ribera

EL TRIBUNAL DELS POBLES

El Tribunal Permanent dels Pobles va néixer oficialment el 24 de juny de 1979 a Bolònia amb la idea de continuar l'experiència del Tribunal Russell.

La seva activitat, la realitza sobre la Declaració Universal dels Drets dels pobles i sobre d'altres documents reconeguts, com la Declaració universal de les Nacions Unides sobre els drets de l'home, la Carta dels drets i els deures econòmics dels Estats, l'Estatut del procés de Nuremberg i la declaració i el programa de les Nacions Unides per a un nou ordre econòmic. Es fonamenta en la idea que és necessària l'existència d'un nou codi internacional que protegeixi els drets dels pobles com a tals, que vagi més lluny de les lleis de tot Estat sobi-

ra, que defineixen els drets i deures dels ciutadans i per damunt dels pactes internacionals que regeixen les relacions entre els Estats.

El Tribunal permanent dels pobles està a l'aguait de tota violació greu dels drets dels pobles, sigui aquesta comesa per un Estat, per les seves autoritats o per grups o organitzacions privades. El Tribunal té la competència de pronunciar-se sobre tot crim internacional, especialment sobre els crims contra la pau i la humanitat, sobre tota infracció de drets fonamentals dels pobles i les minories, i sobre violacions greus dels drets i les llibertats dels individus.

Des del seu inici, el Tribunal ha presidit 11 sessions:

Sàhara occidental

Argentina

Eritrea

Filipines

El Salvador

Afganistan

Timor Est

Zaire

Genocidi dels armenis

Intervenció dels EUA a Nicaragua

Brusel·les, novembre 1970

Ginebra, maig 1980

Milà, maig 1980

Ambers, novembre 1980

Mèxic, febrer 1981

Estocolm, maig 1981

París, desembre 1982

Lisboa, juny 1981

Rotterdam, setembre 1982

París, abril 1984

Brusel·les, octubre 1984

PUERTO RICO LA HISTÒRIA D'UN PAÍS COLONITZAT

En els segles XVII (forta entrada d'esclaus negres) i XVIII, els negres constituïen prop de la meitat de la població de Puerto Rico. Però amb la prohibició del comerç d'esclaus i un cop acabada l'entrada d'africans, la proporció de població negra va començar a disminuir ràpidament.

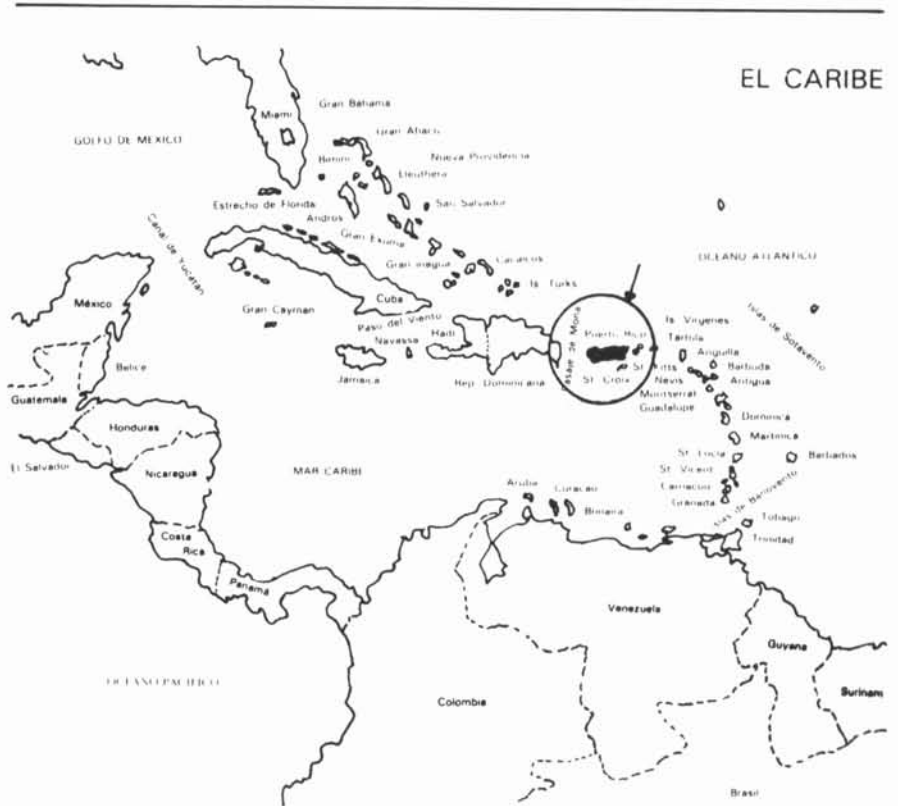
Al llarg de tot aquest temps, els negres es van anar barrejant gradualment amb els colons espanyols i els seus descendents (anomenats criolls) i sorgiren els mulatos. Puerto Rico es destaca, d'entre les illes de les Antilles Majors, per tenir un gran nombre de criolls entre la seva població. Actualment els criolls constitueixen un 73% de la població, els negres un 4% i els mulatos un 23%.

Pel que fa al desenvolupament socio-econòmic de Puerto Rico, des de la meitat del segle XVI el cultiu principal és la canya de sucre. Es cultiva també cotó i tabac i, des de la meitat del segle XVIII, cafè. L'illa necessitava ampliar el seu comerç i Espanya, amb una economia endarrerida respecte dels altres països europeus, no satisfia les necessitats de les seves colònies.

L'illa tingué un gran desenvolupament econòmic en la segona meitat del segle XVIII. L'estructura social d'aquesta època era feudal, a l'interior amb els indígenes, i esclavista, a la costa amb els negres. La classe dominant estava formada per espanyols i criolls.

A començaments del segle XIX va créixer considerablement la producció dels principals productes porto-riquenys (sucre i cafè) i es va iniciar una mecanització, sota la influència de la revolució industrial europea. Això exigí als propietaris de les fàbriques grans inversions financeres que portaren a la concentració i centralització de les empreses i terres. Augmenta, en conseqüència, el comerç, sobretot amb els Estats Units d'Amèrica. El desenvolupament de l'economia porta a un progressiu creixement de la població.

En la segona meitat del segle XIX, l'economia de Puerto Rico es caracteritza per l'inici de la formació d'una nova estructura, la capitalista, i el naixement de les forces socials, burgesia i proletariat. La lluita política principal era l'intent de separar Puerto Rico d'Espanya. Hi havia tres tendències: partidaris de la unió amb Espanya; autonomistes o partidaris de les reformes, mantenint el domini espanyol i els defensors de la independència de l'illa.

Puerto Rico

Àrea total del país (incloses les illes de Puerto Rico, San Juan, Mona, Monito, Desecheo, Vieques, Culebra i Caja de Muertos):
8.959 Km quadrats.
Població: (estimació oficial, 1985): 3.282.000 persones.
Llengua: Espanyola (oficial), anglesa.
Clima: Tropical-marítim. La mitjana anual de temperatura, per a les zones costaneres oscil·la entre 24 i 27 graus C i per a les zones muntanyoses, estaria entre els 20 i 23 graus C.

La ideologia autonomista era la més defensada, però un grup d'aquesta tendència, encapçalada per Ramón Emeterio Betances, convençuts de la infructuositat del camí reformista, passen a la lluita revolucionària per la total independència de l'illa.

El setembre de 1868, en la ciutat de Lares, els independentistes van prendre el poder i proclamaren la República. Aquest poder durà poc temps però tingué una importància vital per a l'educació de la consciència nacional. La influència d'aquests fets de 1868 i la Guerra dels Deu Anys a Cuba (1868-1878) van obligar Espanya a abolir l'esclavitud (1873) i atorgar l'autonomia de l'illa de Puerto Rico (1897).

A finals del segle XIX, Puerto Rico passà el camí de la consolidació nacional, interrompuda per l'esdeveniment que influí seriosament en el seu destí: l'ocupació de l'illa pels Estats Units d'Amèrica.

El govern dels EUA havia manifestat diverses vegades la seva protesta contra la violació de l'"statu quo" de les illes de Cuba i Puerto Rico. La seva intenció real, però, era annexionar-les. El 1898, els EUA declaren la guerra a Espanya. Aquesta guerra finalitzà amb el Tractat de París (desembre de 1898) segons el qual Espanya cedia als EUA els seus drets sobre les illes de Cuba i Puerto Rico.

BERLÍN OEST

El propassat 29 de gener hi hagué eleccions al Parlament de Berlín Oest. Aquestes eleccions, d'un relleu polític secundari, han passat a ocupar un primer pla per dues circumstàncies: per una banda, els cristiano-demòcrates han sofert un segon daltabaix a les urnes i àdhuc els seus aliats del Partido Liberal no han aconseguit el 5 % que els calia per assolir una representació parlamentària; per una altra banda ha sorgit en el terreny polític un partit ultradretà: Partido Republicano.

La pèrdua de 9 punts suposa per a la Unión Cristiano Demócrata (CDU), encapçalada per Helmut Kohl, un nou revés electoral sobretot després de la passada derrota en l'estat de Schleswig-Holstein. Els cristiano-demòcrates han passat de tenir un 46,4 % dels vots (1985) a tenir-ne un 34,8 % en l'actualitat, i de 69 escons a 55. Els vots perduts han anat a parar a mans de la ultradreta.

La reculada del CDU deixa el partit social-demòcrata alemany en les millors condicions per a formar un govern. L'SPD té diverses opcions, que són les següents: unir-se amb els verds de la Lista Alternativa (11,8 % dels vots i 17 escons) això, però, és difícil si aquests no deixen de criticar la presència a la ciutat de forces aliades; formar una gran coalició amb el CDU car des del començament ha refusat una coalició entre el CDU i els republicans.

No obstant això, el que més ha sobtat i més especulacions provoca no són precisament aquestes aliances post-electorals sinó l'ascensió de les forces ultradretanes, les quals han aconseguit 11 escons amb un 7,5 % dels sufragis. L'artífex d'aquests resultats ha estat Franz Shonhuber. Amb un programa electoral simple però ben adreçat als sectors més conservadors, ha desfermat profundes reaccions fins ara difícils d'imaginar. L'èxit de les proclames xenòfobes, dures contra l'enemic interior —els verds— i l'enemic exterior —els comunistes— ha sorprès tots? els líders polítics. Aquesta sorpresa ha estat fins i tot major en produir-se a una ciutat plena de simbologia com és Berlín, que havia esdevingut mirall de les llibertats d'Occident en contraposició a l'Est comunista. ■

JAMAICA

El propassat 9 de febrer se celebren eleccions generals a Jamaica. La dada més rellevant és l'èxit, i consegüentment el retorn a les tasques governamentals de Michael Manley, polític que havia mantingut estretes relacions amb Cuba i donat suport al black power a la dècada dels setanta.

Manley, que ha canviat la seva imatge radical per una altra de més moderada, aconsegui amb el Partido Nacional del Pueblo el 54 % dels vots (46 escons). El seu contrari, Edward Seaga, candidat a la reelecció i líder del Partido Liberal de Jamaica obtingué el 43 % dels sufragis (34 escons) d'unes eleccions que poden qualificar-se com a tranquil·les.

Manley havia manifestat durant la campanya, el seu objectiu prioritari, en

cas que fóra escollit: mantenir i millorar les relacions amb els Estats Units i Gran Bretanya (Jamaica forma part de la Commonwealth), diferentment al seu anterior període presidencial en què les relacions amb aquests dos països va ser molt tensa.

Quant al terreny econòmic, Manley hereta un deute de 3.500 milions de dòlars, equivalents al 20 % del PIB i el pagament del qual representa el 40 % de les exportacions. Els tres elements cabdals on es recolza l'economia jamaicana són: el sucre, la bauxita i el turisme. Jamaica, en formar part del grup dels països ACP (Àfrica, Carib, i Pacífic) manté estrets lligams comercials amb la CEE i rep del Fondo Europeo de Desarrollo (FED) finançament per a projectes de desenvolupament. ■

REFERÈNDUM A ALGÈRIA

El propassat 23 de febrer es va celebrar a Algèria un referèndum sobre la reforma constitucional. D'ençà la revolució d'octubre, aquest país ha participat en tres comicis dels quals la figura del president Chadli Benyedid ha sortit reforçada i el seu intent reformador sembla un objectiu possible d'assolir.

En la reforma constitucional, sotmesa a consulta, es deixa de banda l'opció socialista mentre que es preveu una obertura al pluripartidisme.

La població ha donat suport a la reforma tot i que, potser a causa de l'excessiu nombre de consultes en un breu termini o per una escassa campanya governamental, la participació ha estat menor i els vots afirmatius també. El percentatge de participació, el més baix dels últims anys, fou d'un 78,8 %. Les respostes afirmatives foren el 73,4 %

enfront del 92,27 % del referèndum sobre la reforma política.

Malgrat els èxits aconseguits, Chadli Benyedid no ho té gaire fàcil puix que ha d'enfrontar-se a dos obstacles importants: la tendència a l'immobilisme de determinats sectors del FLN i a la crisi econòmica.

No va ser gens fàcil l'acceptació del pluripartidisme per part de l'exèrcit i dels grups més dogmàtics del partit, acostumats com estaven a que llurs decisions no tinguessin ressò polític. La direcció i el ritme que pot prendre la reforma es farà evident quan demanin la legalització el Movimiento Cultural (nacionalisme bereber), el Frente de Salvación Islámico (integristes) o el Partido de la Vanguardia Socialista (comunista). ■

BERLÍN OEST

El propassat 29 de gener hi hagué eleccions al Parlament de Berlín Oest. Aquestes eleccions, d'un relleu polític secundari, han passat a ocupar un primer pla per dues circumstàncies: per una banda, els cristiano-demòcrates han sofert un segon daltabaix a les urnes i àdhuc els seus aliats del Partido Liberal no han aconseguit el 5 % que els calia per assolir una representació parlamentària; per una altra banda ha sorgit en el terreny polític un partit ultradretà: Partido Republicano.

La pèrdua de 9 punts suposa per a la Unión Cristiano Demócrata (CDU), encapçalada per Helmut Kohl, un nou revés electoral sobretot després de la passada derrota en l'estat de Schleswig-Holstein. Els cristiano-demòcrates han passat de tenir un 46,4 % dels vots (1985) a tenir-ne un 34,8 % en l'actualitat, i de 69 escons a 55. Els vots perduts han anat a parar a mans de la ultradreta.

La reculada del CDU deixa el partit social-demòcrata alemany en les millors condicions per a formar un govern. L'SPD té diverses opcions, que són les següents: unir-se amb els verds de la Lista Alternativa (11,8 % dels vots i 17 escons) això, però, és difícil si aquests no deixen de criticar la presència a la ciutat de forces aliades; formar una gran coalició amb el CDU car des del començament ha refusat una coalició entre el CDU i els republicans.

No obstant això, el que més ha sobtat i més especulacions provoca no són precisament aquestes aliances post-electorals sinó l'ascensió de les forces ultradretanes, les quals han aconseguit 11 escons amb un 7,5 % dels sufragis. L'artífex d'aquests resultats ha estat Franz Shonhuber. Amb un programa electoral simple però ben adreçat als sectors més conservadors, ha desfermat profundes reaccions fins ara difícils d'imaginar. L'èxit de les proclames xenòfobes, dures contra l'enemic interior —els verds— i l'enemic exterior —els comunistes— ha sorprès tots? els líders polítics. Aquesta sorpresa ha estat fins i tot major en produir-se a una ciutat plena de simbologia com és Berlín, que havia esdevingut mirall de les llibertats d'Occident en contraposició a l'Est comunista. ■

JAMAICA

El propassat 9 de febrer se celebren eleccions generals a Jamaica. La dada més rellevant és l'èxit, i consegüentment el retorn a les tasques governamentals de Michael Manley, polític que havia mantingut estretes relacions amb Cuba i donat suport al black power a la dècada dels setanta.

Manley, que ha canviat la seva imatge radical per una altra de més moderada, aconsegui amb el Partido Nacional del Pueblo el 54 % dels vots (46 escons). El seu contrari, Edward Seaga, candidat a la reelecció i líder del Partido Liberal de Jamaica obtingué el 43 % dels sufragis (34 escons) d'unes eleccions que poden qualificar-se com a tranquil·les.

Manley havia manifestat durant la campanya, el seu objectiu prioritari, en

cas que fóra escollit: mantenir i millorar les relacions amb els Estats Units i Gran Bretanya (Jamaica forma part de la Commonwealth), diferentment al seu anterior període presidencial en què les relacions amb aquests dos països va ser molt tensa.

Quant al terreny econòmic, Manley hereta un deute de 3.500 milions de dòlars, equivalents al 20 % del PIB i el pagament del qual representa el 40 % de les exportacions. Els tres elements cabdals on es recolza l'economia jamaicana són: el sucre, la bauxita i el turisme. Jamaica, en formar part del grup dels països ACP (Àfrica, Carib, i Pacífic) manté estrets lligams comercials amb la CEE i rep del Fondo Europeo de Desarrollo (FED) finançament per a projectes de desenvolupament. ■

REFERÈNDUM A ALGÈRIA

El propassat 23 de febrer es va celebrar a Algèria un referèndum sobre la reforma constitucional. D'ençà la revolució d'octubre, aquest país ha participat en tres comicis dels quals la figura del president Chadli Benyedid ha sortit reforçada i el seu intent reformador sembla un objectiu possible d'assolir.

En la reforma constitucional, sotmesa a consulta, es deixa de banda l'opció socialista mentre que es preveu una obertura al pluripartidisme.

La població ha donat suport a la reforma tot i que, potser a causa de l'excessiu nombre de consultes en un breu termini o per una escassa campanya governamental, la participació ha estat menor i els vots afirmatius també. El percentatge de participació, el més baix dels últims anys, fou d'un 78,8 %. Les respostes afirmatives foren el 73,4 %

enfront del 92,27 % del referèndum sobre la reforma política.

Malgrat els èxits aconseguits, Chadli Benyedid no ho té gaire fàcil puix que ha d'enfrontar-se a dos obstacles importants: la tendència a l'immobilisme de determinats sectors del FLN i a la crisi econòmica.

No va ser gens fàcil l'acceptació del pluripartidisme per part de l'exèrcit i dels grups més dogmàtics del partit, acostumats com estaven a que llurs decisions no tinguessin ressò polític. La direcció i el ritme que pot prendre la reforma es farà evident quan demanin la legalització el Movimiento Cultural (nacionalisme bereber), el Frente de Salvación Islámico (integristes) o el Partido de la Vanguardia Socialista (comunista). ■

Possibilitats d'arribar a establir bases d'acord entre la Rasd i el Marroc

EL SÀHARA

S'obre una nova situació en el món de les relacions internacionals del nord d'Àfrica; en els darrers dies s'ha produït un important avenç pel que fa a l'estat de guerra entre el Marroc i el Front Polisari. Les converses mantingudes a alt nivell per ambdues parts són un motiu d'esperança en relació a una possible pacificació del sector i a l'obtenció, per part de la RASD, de la independència per la qual ha lluitat els darrers quinze anys. D'aquests fets no n'és aliena la transformació que s'està duent a terme en les relacions establertes entre els països d'aquesta regió destinats a la construcció del gran Magreb.

Des de primers del mes de desembre ençà, quan el Front Polisari va abatre un avió civil nord-americà per error, com confirmaven fonts oficials del moviment independentista, s'han precipitat els esdeveniments, en la ja llarga situació de litigi existent entre el Marroc i els guerrillers saharians. El mateix vint-i-quatre de desembre, la direcció del Front Polisari difonia un comunicat a l'Alger en què es deia que es pensava enviar una delegació d'alt nivell a Rabat per mantenir una entrevista amb el rei Hassan II. Aquesta decisió havia estat presa a la fi d'una important reunió del seu comitè executiu en la qual es valoraven positius les darreres declaracions fetes pel monarca marroquí a la premsa francesa, en què deia que estava disposat a rebre una delegació del Polisari i arri-

bar a un acord ja que si això no era possible abans del referèndum d'autodeterminació, aquest prometia tenir unes característiques gens pacífiques. Els primers comentaris envers el tema varen ésser positius per ambdues bandes puix que no s'estalvià per part del comunicat saharià el tractament de majestat i el qualificatiu d'home del diàleg així com per l'altre d'oblidar tractaments pejoratius en relació a la guerrilla per passar a denominar-la pel seu nom oficial; cal afegir que no casualment s'observà des de les darreres setmanes de l'any passat una treva no declarada oficialment envers les continuades accions militars contra l'exèrcit marroquí. És possible que aquesta actitud hagi estat una condició prèvia a l'oferta marroquina de possibilitar que hi hagués una

entrevista. No és gaire lluny la darrera acció militar del Front Polisari, la qual es pot considerar com una de les grans operacions contra les forces armades reials en la qual, es produí gran quantitat de pèrdues per part del Marroc i fins i tot creà una mena de malestar dins de la societat marroquina no sols pel fet concret del fracàs sinó també per les inherents idees de possible convivència per part d'Algèria en aquest darrer fet bèl·lic.

El pas que evidentment es pot denominar d'històric es donà la primera setmana del mes de gener, quan el dia quatre, Hassan II rebia en el seu palau de Marràqueix la delegació del Front Polisari encapçalada per Bechir Mustafa Sayed, número dos de l'organització i un dels més influents personatges després del secretari general Mohamed Abdelaziz, i responsable, per dir-ho així, de la diplomàcia del Polisari acompanyat també entre d'altres pel responsable de l'organització militar. Les primeres notícies que es donaren envers el resultat de l'entrevista foren explicitades pel Marroc: que s'havia tractat de la situació actual en l'indret en litigi i de la importància que això tenia envers la celebració del ja decidit referèndum. Per part sahariana es declarava que la reunió havia tractat de descobrir mitjans per arribar a trobar solucions definitives respecte al conflicte.

Hi ha hagut darrerament un seguit d'esdeveniments que han fet que d'alguna manera hagin canviat les relacions internacionals en aquest sector. El restabliment de les relacions diplomàtiques entre l'Alger i Rabat ha estat un dels punts principals i després, l'inici del procés encaminat a la construcció del gran Magreb; es fa difícil concebre un gran Magreb sense la participació del Sàhara, com i de quina manera, això ja és diferent; la postura per part del Polisari sembla fins el moment clara: anar a una independència que en definitiva és per la qual ha estat lluitant, encara que farà veure com es desenvolupen les converses tot just iniciades. Per altra banda, el Marroc planteja a través dels sectors nacionalistes i socialistes la clara marroquinització del Sàhara afegint-hi la irreversibilitat d'aquest procés. Paral·lelament a aquest sentiment sorgien les declaracions de Hassan II en què deia que "la constitució marroquina és flexible i millorable"; això no es contradia amb anteriors manifestacions en les quals no havia deixat de banda la possible regionalització del país amb la qual hi hauria la porta oberta a una factible autonomia per al Sàhara occidental; així mateix no és un sol problema centrat en el contenciós que ens ocupa, falta veure quina transcendència tindria pel que fa a altres regions amb identitats prò-

pies que podrien accedir a una nova situació dins de l'estat marroquí: no és la primera vegada en el transcurs del regnat del monarca actual que es fan plantejaments contradictoris amb posutures anteriors que en el fons no hi ha cap interès en dur-les a terme i sols han estat fetes d'acord amb l'oportunitat política del moment.

Un llarg conflicte

El conflicte en l'oest del Sàhara no és recent; com al clàssic tema de guerra colonial té una llarga història. Ens podríem remuntar a fa uns cinc-cents anys quan tant Espanya com Portugal varen disputar-se per aquest territori que finalment aconseguí la primera. Baldament, el repartiment definitiu es produí a principis del segle vint, quan les potències europees varen disposar de tot el nord d'Àfrica com els va semblar; pel que fa al Marroc, Espanya es féu càrrec de la part sud del país junt amb el Sàhara occidental. Després dels incidents militars de l'any cinquanta-set en què tant Espanya com França hi tingueren participació, fou l'any seixanta quan es formulà la declaració per part de l'ONU de la concessió de la independència als països colonials. No fou fins l'any setantacinc que Espanya no es retirà del nord d'Àfrica.

Dos anys abans, el setanta-tres, es formà el Front Popular d'Alliberament de Seguia el-Hamra i Riu d'Or (Front Polisari) sota la direcció d'El -Ouli Mustapha Sayed, germà de Bechir Mustapha Sayed, l'encarregat de les relacions exteriors del Polisari que ha presidit la delegació sahariana en la darrera entrevista amb Hassan II.

El mes de febrer de 1976 és important per a la història del Sàhara occidental puix que es produí el termini del domini colonial espanyol, la proclamació de la República Àrab Sahariana Democràtica i la sortida dels últims espanyols de l'antiga colònia; aquest pas, però, no va acabar amb la problemàtica del sector; un any abans, El Marroc i Mauritània varen demanar al tribunal internacional de la Haia que se'ls reconegués els seus drets envers el Sàhara occidental per a quan es retirés Espanya; el que s'acredità fou el dret d'autodeterminació que no es tingué en compte i es firmà la concessió de part del país al Marroc i l'altra a Mauritània, per tant a partir d'aquest moment el Sàhara passava de tenir un sol enemic, del qual en sortia com a colònia, a dos que pretenien repartir-se'l. Tres anys després, Mauritània abandonava la lluita i renunciava a les seves pretensions amb la qual cosa solament persisteix fins ara la lluita amb el Marroc.

Cap a una solució negociada

Tant l'ONU com l'OUA s'han definit per la celebració d'un referèndum com a única solució que posi fi a l'actitud bèl·lica existent; així mateix era acceptat l'estiu passat el pla de pau de l'ONU per ambdues parts encara que cadascú plantejava unes condicions específiques envers la temàtica: la RASD exigia que en el moment que es realitzés el referèndum es retiressin les tropes marroquines del territori ocupat i que el destí del país es decidís en converses directes entre el Front Polisari i el rei Hassan II. Per part del Marroc, les exigències n'eren altres, tals com que era solament un problema de la població que és qui ha de participar-hi, que no és necessària la retirada de les tropes marroquines i tampoc les converses a alt nivell.

No ha hagut de transcórrer gaire temps per veure que algunes de les exigències han estat arraconades i les dues parts han entrat en una nova fase de relacions més esperançadores vers la solució del conflicte. Recolzant la idea del referèndum, ambdues parts creuen poder aconseguir les seves aspiracions; ara bé, hi ha matisacions al respecte puix que per part sahariana es planteja que la solució pot venir, primer per l'acceptació del Marroc de la independència i sobirania del Sàhara i per tant la negociació se centraria en establir un acord per a les futures relacions entre els dos estats i conseqüentment, tal com és previst, el referèndum tindria la l'única funció d'instrument de ratificació; si això no fos possible l'única sortida és la negociació d'unes condicions que garantint un referèndum en què el poble saharià es pugui expressar amb completa llibertat per al seu futur.

És interessant deixar constància que en aquests moments sembla ser que el Polisari deixa en mans del rei Hassan la possibilitat que escolleixi una de les opcions i que junt amb la supervisió de l'ONU facilitaria la tasca; sembla ser que en el cas que es triés la primera opció, el Polisari deixa en un segon terme la presència dels soldats marroquins; en definitiva, el que planteja és una situació similar a la que es donà en el procés d'independència d'Algèria.

Els darrers esdeveniments que s'han produït al nord d'Àfrica amb ocasió de la cimera de Marraquech, per una banda, poden fer pensar que el tema del Sàhara hagi estat deixat de costat; no és aquesta l'opinió dels dirigents del Polisari els quals creuen que malgrat no haver estat tractat l'assumpte en les reunions plenàries de la reunió, va ésser centre d'interès en les trobades bilaterals que es realitzaren i que la redacció de l'acord possibilita gràcies a

les pressions establertes per la resta de països envers el Marroc, la independència i per tant la integració dins de la Unió Àrab Mogrebi. Són consideracions que no estan massa lluny d'una viabilitat factible. ■

Cronologia

- 1973 Creació del Front Polisari.
- 1974 El govern Espanyol crea l'administració interna del Sàhara Occidental.
- 1975 L'ONU recomana es faci un referèndum per garantir l'autodeterminació del Sàhara. Marroc organitza la Marxa Verda per la recuperació del Sàhara. Es firmen els acords de Madrid pels quals Espanya cedia al Marroc el centre i el nord del territori, i el sud a Mauritània. Algèria s'oposa a l'acord tripartit. Les tropes espanyoles es retiren del territori.
- 1976 El Polisari proclama la independència de la RASD. Algèria reconeix la RASD. Trencament de relacions diplomàtiques Marroc-Alger.
- 1979 Mauritània renuncia als territoris del sud del Sàhara i firma un acord de pau.
- 1976 Les forces del Polisari, ajudades per Líbia i Algèria, aconseguixen portar la iniciativa contra les tropes marroquines.
- 1980 El Marroc inicia l'estratègia dels murs.
- 1981 Hassan II accepta a la cimera de l'OUA de Nairobi la celebració d'un referèndum.
- 1982 Es crea la presidència de la RASD que obté el secretari general del Polisari Mohamed Abdelaziz.
- 1984 La RASD, membre de l'OUA, el Marroc se'n va de l'organització.
- 1985 L'assemblea general de l'ONU adopta una resolució demanant les negociacions directes entre el Marroc i el Front Polisari.
- 1986 Primers contactes indirectes entre el Marroc i el Polisari.
- 1987 Comissió tècnica de l'ONU visita el Sàhara per constatar les condicions materials d'un referèndum.
- 1988 Es restableixen les relacions diplomàtiques entre l'Algèria i el Marroc. Proposicions de pau del secretari general de l'ONU. Acceptació per part del Marroc i del Front Polisari del Pla de pau de l'ONU.
- 1989 Reunió Front Polisari-Hassan II

Enric Crusat i De Abaria

SANTA FE II: UNA POLÍTICA DE DOMINI PER AL PRÒXIM DECENNI

A deu anys de distància de l'informe de Santa Fe I, el grup d'intel·lectuals que formen part del comitè Santa Fe II han redactat un nou informe que té com a finalitat aconsellar i recomanar una estratègia a seguir per l'Amèrica llatina dels anys noranta; un document que segueix la mateixa tendència que l'anterior i que ha estat redactat pels mateixos que ho feren l'any vuitanta; els resultats de segur que els començarem a veure desenvolupats durant la presidència d'en George Bush; l'interès és aquest. A l'inici de l'etapa presidencial d'en Ronald Reagan foren fetes d'altres recomanacions, algunes de les quals es posaren en pràctica i determinaren en certa mesura la política dels darrers anys practicada pels Estats Units. S'obre una nova etapa, no gaire diferent pel que es desprèn del darrer document.

Les recomanacions per al govern del president Bush vénen explicitades dins del nou informe Santa Fe II: una introducció i quatre parts ben entenedores se'n fan ressò i tracten de: per una banda, rectificar les actuacions dissortades i trobar una estratègia més acabada i completa en relació al tracte que es creu que s'ha de donar a aquesta àrea del món que és Amèrica llatina; és evident que pel que fa als interessos del veí del nord, és una zona de gran importància, potser la menys tocada encara pels canvis de sistema polític i econòmic. És bo recordar que tant l'Àfrica com Àsia i Europa des de l'any quaranta-cinc han estat escenari de nombrosos canvis que s'han materialitzat en la pèrdua d'influència i poder, al grup de països anomenats de l'est amb la seva pròpia comunitat econòmica; s'hi ha d'afegir l'Àsia, la Xina, part del sud-est asiàtic, Vietnam, Laos, Camboia, etc. i també, entre d'altres, Angola i Etiòpia a l'Àfrica. El continent americà potser sigui en el que menys influència ha perdut als Estats Units encara que és evident que l'observació dels esdeveniments dels darrers anys i la situació actual mostren la possibilitat que en un termini no molt llunyà el que ara és un polvorí, esclati.

El document reconeix des del seu inici que les Amèriques estan amenaçades: que hi ha una clara tendència a la proliferació de moviments revolucionaris i que és, en pròpies paraules, una zona de conflicte obert; que se li fa difícil sortir-se'n per la difícil situació econòmica que suporta, produïda per l'enorme deute extern que no fa altra cosa que crear un estat de misèria i per tant d'uns grans moviments revolucionaris que estan lluitant en molts

dels països d'Amèrica del Sud i d'Amèrica Central per la seva independència econòmica i política que el document denomina amb les expressions «terrorisme», «subversió comunista», etc.; que no és tan sols aquesta circumstància la que crea aquesta situació a Amèrica del Sud sinó l'interès estratègic que representa per a l'enemic el fet que els Estats Units hagi de reduir les obligacions adquirides en d'altres continents i així, d'aquesta manera, afavorir la pressió i l'avenç de la Unió Soviètica. Es considera la problemàtica d'Amèrica llatina com l'assumpte més important per als pròxims anys i s'intenta lligar els moviments revolucionaris amb el món de la droga per a així desacreditar la seva popularitat; també es fa evident que no és tan fàcil actualment la pràctica, realitzada fins ara, d'intervenir amb forces militars pròpies per combatre els perills que sorgeixen ja que han estat objecte de debats al congrés i hi ha fortes divergències envers aquesta tàctica tan emprada en altres temps.

Es tracta de posar fi a una sèrie de tendències que s'estan definint segons el comitè, amb accions hostils, creació d'estats prosoviètics, subversió, greus amenaces al sistema financer internacional, proliferació del crim i del narcotràfic, l'agreujament de la problemàtica de l'emigració, i per fi, la possibilitat de la intervenció militar per part de les tropes americanes.

És important fer notar que en aquesta introducció s'insisteix en l'existència d'una actitud d'«indiferència estratègica» envers la problemàtica, manca de coherència que ja es detectà en el primer informe i un recordatori amarg de la possibilitat de preus molt elevats per a la reconducció de les diverses situa-

cions que es van plantejant amb una implícita al·lusió a la doctrina «Monroe» que donà l'hegemonia en aquell indret.

Estatisme, cultura, comunicació

Una qüestió que preocupa el comitè i a la qual es dedica una especial atenció és l'«estatismo», l'estat públic, la tendència a incrementar el paper de l'estat en els països de L'Amèrica llatina. Es planteja un fort atac envers aquesta actitud, i es considera que els règims llatins són estatistes per naturalesa i per tant susceptibles, com s'està demostrant, de ser influenciats clarament per la Unió Soviètica per la seva afinitat en aquest concepte. No cal dir que són evidents els exemples clars en aquest sentit per part, en primer lloc, de Mèxic amb un alt índex de nacionalitzacions al qual segueixen d'altres i els quals precisament per aquestes característiques dificulten les pretensions nord-americanes d'introduir capital arreu, i és per això que s'argüeix que un Estat fort amb un elevat nivell econòmic és un perill per a la societat civil. Fins i tot s'argumenta que la democràcia no és tant en funció d'unes eleccions lliures com amb la disconformitat amb el sector públic, l'empresa pública. Que la democràcia efectiva i vertadera és la que es basa en el capital privat tant nacional com estranger. El llenguatge emprat en el document és bastant clar pel que fa als apel·latius; és una constant utilització de termes que emprats junts continuentment pretenen donar testimoni d'un perill comú: el tràfec de drogues, el terrorisme, i la «tirania imperial soviètica»; es podria pensar que no ha passat gaire temps des dels primers

moments de la guerra freda i que l'evolució política i econòmica del món s'han aturat. Tot el raonament és fet en funció de la contradicció que s'estableix entre els dos sistemes econòmics, polítics i filosòfics imperants en el moment actual.

Dins la primera de les quatre parts en què es divideix l'informe es pretén esbossar l'estratègia necessària per a l'obtenció d'actituds democràtiques, a través dels esdeveniments succeïts darrerament a Haití: s'insisteix en la idea que és una equivocació establir una democràcia mitjançant eleccions quan els pobles no estan preparats i els dirigents tampoc perquè persisteixen les idees estatistes que aboquen al fracàs; cal lluitar contra el que és anomenat com a «vici cultural» en el poble llatí. El gran perill per a la democràcia, es diu, és la conquesta de la cultura de les nacions sud-americanes pels intel·lectuals i pels teòrics marxistes, la redefinició del catolicisme per als teòlegs de la teologia de l'alliberació que no deixa d'ésser una «doctrina política disfressada de creença religiosa»; es tracta de desenvolupar una política cultural per al continent que desplaci la situació existent cap a una cultura democràtica que defensi la lliure empresa i la desaparició del control que desenvolupa el sector públic i ell mateix. Aquesta part quedaria resumida en la necessitat que les societats civils estiguin formades essencialment per capitals privats tant nacionals com estrangers, l'establiment dels valors democràtics explicitats en l'exèrcit, la guerra cultural potenciant econòmicament el pressupost de l'USIA, enfortir els sistemes judicials i diferenciar clarament els grups de defensa dels drets humans de tipus democràtic dels de tipus estatista. Es considera indispensable el desenvolupament de capitals privats i autònoms que permetin mantenir independent la societat, cal facilitar i promoure el pas de les societats d'aquest indret cap al capitalisme democràtic, cap als sistemes de lliure empresa, anar cap al desmantellament de les indústries estatals, donar més accés al mercat nord-americà. Per tant, com es pot comprendre i donada la situació en què es troben les economies i el repartiment de la riquesa a Amèrica del Sud no és difícil veure que l'aplicació pràctica d'aquests projectes faciliten el ple desenvolupament de l'imperialisme americà coartant la independència política, econòmica i cultural de la regió.

Propostes

Els conflictes de baixa intensitat són els que els Estats Units, amb aquest

concepte, agrupa com «les operacions psicològiques, la desinformació, el terrorisme, i la subversió cultural i religiosa». Les propostes a tenir en compte se centren sobretot en poder ajudar al màxim les forces armades dels països de la zona i potenciar els programes d'ajuda en aquest sentit; tot això recolzat, com és obvi, per una perfecta unitat d'acció entre els poders legislatius i executius nord-americans, i sobretot en una àmplia campanya «educativa» dirigida als líders de la regió i als medis de comunicació que faci veure la veritable naturalesa de l'estratègia Marxista-Leninista.

S'insisteix en refermar la independència del poder judicial per a així poder portar a terme una eficaç lluita contra la droga; en el fons, amb independència de la justesa de la mesura, es dona solapadament per sentada la connexió dels règims llatinoamericans amb aquesta xacra de la societat; per últim, dins de les estratègies a seguir, es toca la qüestió de l'OEA i es diu que una organització com aquesta ben finançada i abocada en la direcció adequada pot servir molt bé als interessos mutus. No és estrany que durant tot el discurs s'empri un llenguatge capgirat, que no és nou en l'oratória dels governants dels darrers anys, ben après de la lliçó de l'anterior informe.

Finalment es fa un repàs a les possibles crisis que es poden presentar en relació a cinc països de l'àrea amb una sèrie de propostes a aplicar per a cadascun d'ells: la necessitat d'establir una oposició enfront al PRI, la venda d'empreses estatals al sector privat, i l'ajuda dels EEUU al «corrupte» poder judicial pel que fa a Mèxic. La urgent reforma judicial, reestructuració del poder de la llei en pròpies paraules per a Colòmbia. Un comentari de possibilitat de cop militar que no garantiria la resolució dels problemes econòmics però que sota certes pressions podria jugar un paper «històric»; l'exèrcit com a poder moderador al Brasil. Pel que fa a Cuba creu que el model cubà està acabat, que s'ha de parlar amb la Unió Soviètica, després amb en Castro i preparar una Cuba nova. A Panamà s'expressa que amb la caiguda d'en Noriega i la convocatòria d'eleccions no n'hi ha prou; s'ha de reformar l'exèrcit, el poder judicial, les lleis bancàries, la constitució i quan tot això s'hagi fet, parlar d'una administració del canal com cal, així com de la seguretat de la via de pas i com a cloenda la necessitat de permanència en algunes instal·lacions dels Estats Units.

El document de Santa Fe II és un intent, a través d'un pla, de domini, d'intervenció militar, política i econòmica a tota l'Amèrica llatina; està clar

que és el que li fa nosa al veí del nord, que és el que vol i com ho pretèn obtenir; els arguments emprats són clars: més enllà de les fronteres del Rio Grande s'obre una part de continent que sembla ser propietat d'una sola nació; s'oblida la referència a països com Xile, Paraguai i d'altres d'Amèrica Central encara que cal reconèixer que amb això s'és coherent ja que per aquesta raó el llenguatge capgirat era l'adequat. La conflictivitat pel que es veu no està en funció de les situacions de penúria existents ni del deute extern, ni de la fragilitat de les institucions, ni de la injustícia, ni dels baixos nivells d'industrialització etc. ho és, segons els redactors, pel fracàs de la comunicació, ràdio, televisió, els intel·lectuals, la teologia de l'alliberament, l'estatisme, el marxisme. Cal dir que es fa difícil creure que a deu anys del fi de segle, es puguin establir uns raonaments d'aquest caràcter que més aviat semblen propis d'èpoques no molt llunyanes, però no per això, mancats de visió política envers l'evolució de la comunitat internacional.

Enric Crusat de Abaria

LA CEE I LES RELACIONS EXTERIORS

La Comunitat Europea és un element cabdal a nivell internacional. És el primer agent comercial del món. Abasta 320 milions d'habitants. Manté relacions diplomàtiques amb 130 països, és admès com a observador a diversos fóruns internacionals i assisteix a les conferències al més alt nivell dels set grans. La importància de la CEE va cada cop més enllà del marc comercial per tal com alça la veu respecte als esdeveniments polítics internacionals.

Bases jurídiques de les relacions amb tercers

No obstant això, hi ha determinats límits quant a l'actuació de la Comunitat a l'àmbit internacional. Un cop observat el Tractat de Roma, ens adonem que existeixen unes competències concretes d'acord amb les quals la CEE només està habilitada per tractar amb tercers Estats en dos camps específics: política comercial i associació.

Atenint-se a aquestes competències, la CEE ha participat en el si del GATT a les negociacions per intentar una reducció dels drets de duana (ronda Dillon, 1960-62; ronda Kennedy, 1964-67). Amb l'acabament del període transitori, 1 de gener de 1967, l'article 113/CEE atorga competències a la Comunitat permetent-li tractar del conjunt de la política comercial amb tercers països (drets de duanes, restriccions quantitatives, crèdits a l'exportació, etc.)

Quant a l'associació, la Comunitat pot establir acords que regixin totes les matèries, no només el terreny comercial. L'article en què s'han recolzat tots els acords d'associació és el 238/CEE. Aquests poden dividir-se en tres grans categories: acords amb països europeus a l'objecte de preparar llur adhesió (Grècia, 9-7-1961; Turquia, 12-9-1963); acords amb països no europeus amb els qui s'estableix una cooperació econòmica per al seu desenvolupament (Conven-

ció de Yaoundé, amb els països de l'EAMA¹); i acords de cooperació privilegiada (Mediterrani Nord, Magreb i Machrek).

L'opinió dominant que volia que la CEE no tingués d'altres competències externes a part de les atribuïdes expressament ha estat descartada per una construcció jurisprudencial que ha dut a terme una renovació del caire internacional de la Comunitat. Després de les sentències AETR (31-3-1971) i Kramer (14-7-1976), el tribunal de Justícia ha deixat de banda la idea que la Comunitat només té competències expressives; afirma que també n'hi ha d'implícites. D'acord amb aquestes, la CEE pot prendre acords internacionals en la mesura en què siguin necessàries per al compliment de les competències existents a nivell intern.

Grups de relació

En aquells camps en què, tant els tractats com la jurisprudència han atribuït competències a la comunitat, aquesta substitueix els Estats membres en l'àmbit internacional. El sector on prioritàriament actua la CEE és el de política comercial comuna, cosa que afavoreix una relació econòmica amb molts dels països dels cinc continents.

La Comunitat manté estretes relacions comercials amb el grup de països desenvolupats encara que no totes tenen la mateixa fluïdesa. La CE té amb l'Associació Europea de Llibre Canvi una activitat comercial privilegiada des que l'any 1973 es creà una zona de lliure comerç. Per a la CE, l'EFTA és la principal destinatària de les exportacions comunitàries. La vinculació econòmica d'ambdós grups de països és tan gran que els ha menat a crear un gran espai econòmic europeu que abasti la política econòmica, monetària, industrial, pesquera, de medi ambient i de transports.

La relació amb els EEUU i el Japó, sol caracteritzar-se per la tensió i a voltes per la guerra comercial. La causa per la qual les relacions no sempre són fàcils és doble: el proteccionisme del mercat nord-americà i l'agressiva política japonesa d'exportacions.

La CE manté amb els països en procés de desenvolupament unes relacions més o menys intenses d'acord a la seva vinculació històrica o al seu interès geoestratègic.

Des de l'inici de les converses, l'objectiu de les quals era elaborar el tractat de Roma, la relació amb les colònies fou un important tema de debat. Aquestes es trobaven fora de l'àmbit geogràfic de la unió —Europa—; mantenien, però, forts intercanvis econòmics amb llurs metròpolis. Les colònies eren fonamentals per al proveïment de primeres matèries a Europa, pobre en recursos. Per això, en constituir-se la CEE es pensà en la necessitat de mantenir-hi vincles força estrets.

L'àrea que més s'ha beneficiat, d'entre les tres grans zones geogràfiques on hi ha colònies d'algun país membre (el Sud-est asiàtic, l'Àfrica i el Mediterrani Sud), d'uniques relacions més estables i ben dotades econòmicament ha estat l'Àfrica Sud-sahariana. Des dels acords de Yaoundé fins l'actual Lomé III (Lomé IV s'està negociant), el nombre de països que es beneficien de les reduccions dels drets de les duanes i de les ajudes tècniques i financeres per al desenvolupament, ha augmentat. Dels 19 països inicials s'ha passat a 63 i si abans només s'ocupaven de l'Àfrica, ara s'ha ampliat a nacions del Carib i del Pacífic.

Els lligams entre els països mediterranis són antics. La forta vinculació, però, entre la CE i el Mediterrani no respon únicament a factos històrics. L'estabilitat política de l'àrea i l'absència de conflictes és fonamental perquè la construcció europea sigui una meta possible d'aconseguir. L'estabilitat po-

lítica, però, està estretament relacionada amb la situació econòmica. Aquí és on intervé la CE afavorint els intercanvis comercials i aportant ajudes, tant als països del Magreb (el Marroc, Algèria, Tunísia) com als del Machrek (Síria, Jordània, el Líban, Egipte). Els avantatges comercials de què gaudeixen aquests països no tenen res a veure amb aquells que provenen del fet de pertànyer a la comunitat àrab —diàleg euroàrab— o a l'OPEP.

L'última ampliació comunitària va enrarir les relacions CE-Magreb, ja que determinats productes ibèrics —cítrics i tèxtils— competien amb els del Magreb. La qüestió s'ha resolt mitjançant un augment de l'aportació financera de la CE al desenvolupament del Magreb. ■

J.M. Celorio Prieto

CE-ORIENT MITJÀ

L'Europa comunitària s'ha entossudat a dur a terme una difícil tasca: apropar les parts en discòrdia per tal de possibilitar la celebració d'una Conferència de Pau sobre l'Orient Mitjà.

Espanya, país que durant aquest semestre presideix la Comunitat, ha agilitat l'activitat comunitària a l'objecte d'aconseguir-ne la celebració. El ministre espanyol d'Assumptes Exteriors, Francisco Fernández Ordóñez, acompanyat a vegades per d'altres de la troika —Roland Dumas per França i Kardos Papulias per Grècia—, han sondejat les postures dels àrabs i dels israelians.

De l'optimisme inicial s'ha passat a la prudència i fins i tot al desencís. Israel i Síria han fet tot el possible per destruir les esperances comunitàries. Israel continua negant-se a la celebració de la Conferència de Pau i redueix notablement el paper de mitjancer de la CE. Per la seva part, Síria està d'acord amb la celebració de l'esmentada conferència, sota els auspicis de l'ONU i àdhuc la participació de l'OLP i Egipte; es mostra, però, escèptica quant a la resposta positiva del govern israelià, qui exigeix que abans de la celebració es retiri dels territoris ocupats —inclosos els Alts del Colan. La intervenció de Moscou en l'àmbit de negociació, a través del seu ministre d'Assumptes Exteriors— Edrard Sevardnadze— qui s'ha entrevistat amb Moshe Arens, ministre d'exteriors israelià, i amb Yasir Arafat, ha relegat a un discretíssim segon pla l'intent d'intervenció de la Comunitat Europea en l'àrea. ■

NOTA

(1) Estats Africans Malgache Associats.

La relació amb els EEUU i el Japó, sol caracteritzar-se per la tensió i a voltes per la guerra comercial. La causa per la qual les relacions no sempre són fàcils és doble: el proteccionisme del mercat nord-americà i l'agressiva política japonesa d'exportacions.

La CE manté amb els països en procés de desenvolupament unes relacions més o menys intenses d'acord a la seva vinculació històrica o al seu interès geoestratègic.

Des de l'inici de les converses, l'objectiu de les quals era elaborar el tractat de Roma, la relació amb les colònies fou un important tema de debat. Aquestes es trobaven fora de l'àmbit geogràfic de la unió —Europa—; mantenien, però, forts intercanvis econòmics amb llurs metròpolis. Les colònies eren fonamentals per al proveïment de primeres matèries a Europa, pobre en recursos. Per això, en constituir-se la CEE es pensà en la necessitat de mantenir-hi vincles força estrets.

L'àrea que més s'ha beneficiat, d'entre les tres grans zones geogràfiques on hi ha colònies d'algun país membre (el Sud-est asiàtic, l'Àfrica i el Mediterrani Sud), d'uniques relacions més estables i ben dotades econòmicament ha estat l'Àfrica Sud-sahariana. Des dels acords de Yaoundé fins l'actual Lomé III (Lomé IV s'està negociant), el nombre de països que es beneficien de les reduccions dels drets de les duanes i de les ajudes tècniques i financeres per al desenvolupament, ha augmentat. Dels 19 països inicials s'ha passat a 63 i si abans només s'ocupaven de l'Àfrica, ara s'ha ampliat a nacions del Carib i del Pacífic.

Els lligams entre els països mediterranis són antics. La forta vinculació, però, entre la CE i el Mediterrani no respon únicament a factos històrics. L'estabilitat política de l'àrea i l'absència de conflictes és fonamental perquè la construcció europea sigui una meta possible d'aconseguir. L'estabilitat po-

lítica, però, està estretament relacionada amb la situació econòmica. Aquí és on intervé la CE afavorint els intercanvis comercials i aportant ajudes, tant als països del Magreb (el Marroc, Algèria, Tunísia) com als del Machrek (Síria, Jordània, el Líban, Egipte). Els avantatges comercials de què gaudeixen aquests països no tenen res a veure amb aquells que provenen del fet de pertànyer a la comunitat àrab —diàleg euroàrab— o a l'OPEP.

L'última ampliació comunitària va enrarir les relacions CE-Magreb, ja que determinats productes ibèrics —cítrics i tèxtils— competien amb els del Magreb. La qüestió s'ha resolt mitjançant un augment de l'aportació financera de la CE al desenvolupament del Magreb. ■

J.M. Celorio Prieto

CE-ORIENT MITJÀ

L'Europa comunitària s'ha entossudat a dur a terme una difícil tasca: apropar les parts en discòrdia per tal de possibilitar la celebració d'una Conferència de Pau sobre l'Orient Mitjà.

Espanya, país que durant aquest semestre presideix la Comunitat, ha agilitat l'activitat comunitària a l'objecte d'aconseguir-ne la celebració. El ministre espanyol d'Assumptes Exteriors, Francisco Fernández Ordóñez, acompanyat a vegades per d'altres de la troika —Roland Dumas per França i Kardos Papulias per Grècia—, han sondejat les postures dels àrabs i dels israelians.

De l'optimisme inicial s'ha passat a la prudència i fins i tot al desencís. Israel i Síria han fet tot el possible per destruir les esperances comunitàries. Israel continua negant-se a la celebració de la Conferència de Pau i redueix notablement el paper de mitjancer de la CE. Per la seva part, Síria està d'acord amb la celebració de l'esmentada conferència, sota els auspicis de l'ONU i àdhuc la participació de l'OLP i Egipte; es mostra, però, escèptica quant a la resposta positiva del govern israelià, qui exigeix que abans de la celebració es retiri dels territoris ocupats —inclosos els Alts del Colan. La intervenció de Moscou en l'àmbit de negociació, a través del seu ministre d'Assumptes Exteriors— Edrard Sevardnadze— qui s'ha entrevistat amb Moshe Arens, ministre d'exteriors israelià, i amb Yasir Arafat, ha relegat a un discretíssim segon pla l'intent d'intervenció de la Comunitat Europea en l'àrea. ■

NOTA

(1) Estats Africans Malgache Associats.

EL TRIBUNAL PERMANENTE DE LOS PUEBLOS

Selecció Base de Dades Cidob sobre el tema *Tribunal Permanente de los Pueblos, Liga Internacional para los Derechos y Liberación de los Pueblos*

860508202

CC: D.

Ti: «10th Anniversary of the Universal Declarations for the Rights and Liberation of People Programme of the International Conference»

Ai: Liga Internacional para los Derechos y Liberación de los Pueblos.

Atenas, noviembre 1986. pp: 365

Tercer Mundo/Conferencia/Derechos Humanos/Nacionalismo/Solidaridad/Justicia/Pensamiento Político/Declaraciones/Derecho Internacional/Liga Internacional para los Derechos y Liberación de los Pueblos/Tribunal Permanente de los Pueblos/Países no Alineados/Movimientos Sociales/1986/Movimientos de Liberación

880830402

CC: T.M.I 1/87

Ti: «Le Nuove Frontiere dei Diritto dei Popoli»

Au: ADRIANI, Giacinto

Nr: Terzo Mondo Informazioni

Torino, 1987. pp: 31-39

Liga Internacional para los Derechos y Liberación de los Pueblos/Conferencia/Derechos Humanos/1986

870557202

CC: C-LIDL 7/86

Ti: «Le Droit des Peuples en question?»

Au: SENARCLENS, P.

Ai: Fondation Internationale Lelio Basso Pour le Droit et la Liberation des Peuples.

Nr: Cahiers Fondation Internationale Pour le Droit et la Liberation des Peuples.

Roma, noviembre 1986. pp: 15-68

Liga Internacional para los Derechos y la Liberación de los Pueblos/Movimientos de Liberación/Derechos Humanos/1986/Relaciones Internacionales/Justicia/Solidaridad/Minorías/Derecho Internacional/Nacionalismo

870556602

CC: C-LIDL 2/84

Ti: «Los Nuevos Sujetos de las Luchas de Liberación»

Ai: Fondation Internationale Lelio Basso Pour le Droit et La Liberation des Peuples.

Nr: Cahiers Fondation Internationale Pour le Droit et la Liberation des Peuples.

Roma, noviembre 1984; pp: 2-29

Brasil/Liga Internacional Por los Derechos y Liberación de los Pueblos/Revolución/Movimientos de Liberación/Sindicalismo

860508701

CC: D.

Ti: «El Problema de la Deuda Externa de los Países del Tercer Mundo»

Au: TELLO, Carlos

Ai: Liga Internacional Para los Derechos y Liberación de los Pueblos.

Atenas, noviembre 1986; pp: 1-44

Tercer Mundo/América Latina/Deuda Externa/Diálogo Norte Sur/ Deuda Externa/ Desarrollo/Conferencia/Estado/Capital/1986/Liga Internacional Para los Derechos y Liberación de los Pueblos

860508604

CC: D.

Ti: «Liberation Movements in Central America: Historical Experiences, Present Dilemmas and Future Prospects»

Au: EDELMAN, Marc

Ai: Liga Internacional Para los Derechos y Liberación de los Pueblos.

Atenas, noviembre 1986; pp: 1-33

América Central/Historia/Perspectivas/Derechos Humanos Movimientos Liberación/Conferencia/Bibliografía/1986 Liga Internacional Por los Derechos y Liberación de los Pueblos.

860508306

CC: D.

Ti: «Schema du Rapport sur: desarmement et mouvements Pour la Paix»

Au: CARLINI, Giuliano

Ai: Liga Internacional Por los Derechos y Liberación de los Pueblos.

Atenas, 1986. pp: 14

Europa del Sur/Conferencia/Mediterráneo/Movimientos de Paz/Desarme/Liga Internacional Por los Derechos y Liberación de los Pueblos/1986

Selecció Base de Dades Cidob sobre *Puerto Rico*

881112702

CC: D.

Ti: «Puerto Rican political prisoners and Human Rights»
Ai: Liga por los Derechos y la Liberación de los Pueblos
Puerto Rico, 1987. pp: 1-509

Puerto Rico/Derechos Humanos/Informe/Presos/Documentación/Estados Unidos/Amnistía Internacional/1987 1988

880949902

CC: Nu.S. 93/88

Ti: «República asociada y/en libertad?. El futuro de Puerto Rico»
Au: LEWIS, David
Nr: Nueva Sociedad
Caracas, 1988. pp: 51-61

Puerto Rico/Estados Unidos/Perspectivas/Colonialismo

880933701

CC: Ca.Co. 12/86

Ti: «Puerto Rico y la Economía Regional: situación y perspectivas en la década de los años ochenta»
Au: CASTAÑER, Juan A.
Nr: El Caribe Contemporáneo
México, 1986. pp: 79-102

Puerto Rico/Economía Nacional/Producción/Empleo/Cuadros/Comercio Exterior/Inversiones Exteriores/Deuda Exterior/Perspectivas

870635201

CC: ICE-S 2077/87

Ti: «Puerto Rico: el estado de situación del país»
Ai: Oficina Comercial Puerto Rico
Nr: Información Comercial Española, Semanal
Madrid, 1987. pp: 1.062

Puerto Rico/Política Económica/Economía Nacional/Datos Básicos

860490606

CC: C.J.P.(M) 1/85

Ti: «La presencia militar de Estados Unidos en Puerto Rico»
Au: ENDERS, J.
Nr: Caribeño de Justicia y Paz, serie «Militarismo»
Puerto Rico, 1985. pp: 1-38

Puerto Rico/Estados Unidos/Caribe/Colonialismo/Imperialismo/Bases Militares/Estrategia Naval/Independencia/Organización de Fuerzas Armadas/Mapa/Fuerzas de Seguridad/Militarismo

860435802

CC: C.J.P. 2/84

Ti: «Declaración de organizaciones puertorriqueñas sobre la invasión de tropas norteamericanas a Granada»
Nr: Caribeño de Justicia y Paz
Puerto Rico, 1984. pp: 12-15

Puerto Rico/Granada/Estados Unidos/Movimientos Sociales/Intervencionismo/Declaraciones/Solidaridad/Microestados

860435702

CC: C.J.P. 2/84

Ti: «Puerto Rico en la invasión de Granada: amenaza a la soberanía de los pueblos del Caribe y Centroamérica»
Nr: Caribeño de Justicia y Paz
Puerto Rico, 1984. pp: 5-11

Puerto Rico/Granada/Caribe/América Central/Estados Uni-

dos/Microestados/Fuerzas Armadas/Estrategia/Intervencionismo/Bibliografía

860361002

CC: C.J.P. 4/84

Ti: «Puerto Rico y la militarización del Caribe: 1979-1984»
Au: RODRIGUEZ BERUFF, J.
Nr: Caribeño de Justicia y Paz
Puerto Rico, 1985. pp: 17-30

Puerto Rico/Caribe/Estados Unidos/Rearme/Bases Militares/Ayuda/Gasto Militar/Militarismo/Defensa Militar/Estadísticas

860360902

CC: C.J.P. 4/84

Ti: «La iniciativa de la cuenca del Caribe y el modelo puertorriqueño de desarrollo: una comparación necesaria»
Au: PANTOJAS GARCÍA, E.
Nr: Caribeño de Justicia y Paz
Puerto Rico, 1984. pp: 1-16

Puerto Rico/Caribe/Estados Unidos/Política Exterior/Estrategias de desarrollo/Relaciones Económicas/Bibliografía

860360702

CC: C.J.P. 5/85

Ti: «El tratado de Tlatelolco, las armas nucleares y Puerto Rico»
Au: ARKIN, W.M.
Nr: Caribeño de Justicia y Paz
Puerto Rico, 1985. pp: 6-16

Puerto Rico/Caribe/Estados Unidos/Tratado de Tlatelolco/Proliferación Nuclear/Acuerdos/Conflicto/Armamento/Mapa/Bases Militares/Estrategia Nuclear

860360602

CC: C.J.P. 5/85

Ti: «Las violaciones al tratado de Tlatelolco en Puerto Rico: un informe del colegio de abogados de Puerto Rico»
Au: BERKAN, J. (et al.)
Nr: Caribeño de Justicia y Paz
Puerto Rico 1985. pp: 3-5

Puerto Rico/Caribe/Estados Unidos/Proliferación Nuclear/Acuerdos/Conflicto/Bases Militares/Tratado de Tlatelolco/Estrategia Nuclear

860348406

C: D.

Ti: «Intervención, seguridad regional y militarización en el Caribe, 1979-1986»
Au: GARCÍA MUÑIZ, Humberto
Ai: Instituto de Estudios del Caribe
Puerto Rico 1986, pp: 1-90

Puerto Rico/Caribe/Estados Unidos/Reino Unido/Defensa/Intervencionismo/Militarismo/Seguridad/Guerra de Baja Intensidad/Estadísticas

860305906

CC: A.I. 5/84

Ti: «Informe sobre eventuales despliegues de armas nucleares en el exterior»
Au: ARKIN, William
Nr: Afers Internacionals
Barcelona 1984, pp: 192-203

España/Estados Unidos/Portugal/Canadá/Bermuda/Diego García/Islandia/Filipinas/Puerto Rico/Armamento/Estrategia Nuclear/Bases Militares